

POVZETEK SKLEPOV ZT — KONFERENCE

KONVERTIBILNI IZVOZ, KAKOVOST IZDELKOV IN POSLOVANJA, INOVACIJE, KADRI

Tradicionalna Iskrina konferenca o mednarodnem trženju je za nami. Kljub številnim problemom, s katerimi se srečujemo doma in kljub zaostrenim pogojem trženja in recesiji v svetu, si je konferenca v svojih sklepih začrtala kot prvi pogoj pri nadaljnjem delovanju povečevanje izvoza. Sklepi konference obsegajo kar sedem drobno tipkanih strani, zato smo se z organizatorji konference in oblikovalci sklepov dogovorili za nekoliko daljši povzetek tega pomembnega dokumenta. Seveda pa lahko dobite tudi celotne sklepe, in sicer v zunanje-trgovinsko temeljni organizaciji v Iskri Commerce.

Poslovna politika in cilji Iskre

Udeleženci konference v sklepih poudarjajo, da mora Iskra letos izvoziti na konvertibilno območje vsaj 130 milijonov dolarjev izdelkov. V prihodnjem letu načrtuje Iskra že 160 milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza. V medanjem srednjeročnem obdobju je Iskrin cilj izvoziti skupno poldrugo milijardo dolarjev izdelkov in storitev, letna rast našega izvoza pa mora presežati slovensko poprečje.

Na konferenci na Brdu pri Kranju je Iskra dala pobudo za organiziranje poslovne skupnosti slovenske industrije za sistemsko nastopanje na mednarodnem trgu. Ob tem Iskra ugotavlja, da je premalo vključena v vodenje politike in sistema mednarodnega trženja v Sloveniji in Jugoslaviji. Vsekakor je treba povečati vpliv združenega dela na to dejavnost. Zaradi določenih interventnih ukrepov države bo potrebno celotno Iskrino poslovanje čim hitreje prilagajati nastalim tržnim položajem in ukrepom.

Cilji in usmeritev mednarodnega trženja

Konferenca je potrdila, da se mora Iskrin izvoz še naprej povečevati na

leto za 20 %, pri čemer naj bi do konca srednjeročnega obdobja torej leta 1985 izvozili že polovico vse Iskrine proizvodnje.

Konferenca je ponovno poudarila, da mora zaradi skupnih interesov potekati izvoz Iskrinih izdelkov in storitev izključno preko Iskre Commerce.

V obdobju do leta 1986 se mora spremeniti struktura izvoza, in sicer v korist izdelkom z visoko stopnjo obdelave in sistemov. V okviru celotnega izvoza bomo predvidoma prihodnje leto izvozili le 25 % sistemov, v letu 1986 pa naj bi bilo to že nekaj manj kot polovico.

Predpogoj za to je primerna inovacijska organiziranost Iskre, zato je treba takoj pristopiti k celovitemu organiziranju ciljno opredeljenih in teamsko vodenih inovacijskih procesov s sočasnim vključevanjem RR dejavnosti, proizvodnje in trženja ter premišljeno in selektivno vlagati razpoložljiva materialna sredstva v tista področja, ki posredno ali neposredno bistveno pripomorejo k izboljšanju tehnološke starostne strukture našega izvoza.

Poseben pomen pri posodabljanju

izdelčne ponudbe Iskre ima uvajanje mikroelektronike v vse širši spekter izdelkov, naprav in sistemov. Osrednjo vlogo v širjenju deleža sistemov v tržni ponudbi ima postopno uvajanje lastne računalniške, strojne in programske opreme Iskre.

Sklepi nadalje govorijo o strukturi izvoza po posameznih območjih, pri čemer je srednjeročni cilj 50-odstotni izvoz v razvite dežele zahoda ter po 25 % dežele v razvoju in dežele SEV.

Izredno pomemben je tudi sklep o nujnosti zagotavljanja primerne kakovosti za vse izdelke namenjene za izvoz. Udeleženci konference predlagajo v sklepih ustanovitev posebne kontrole kakovosti v okviru Instituta za kakovost in metrologijo.

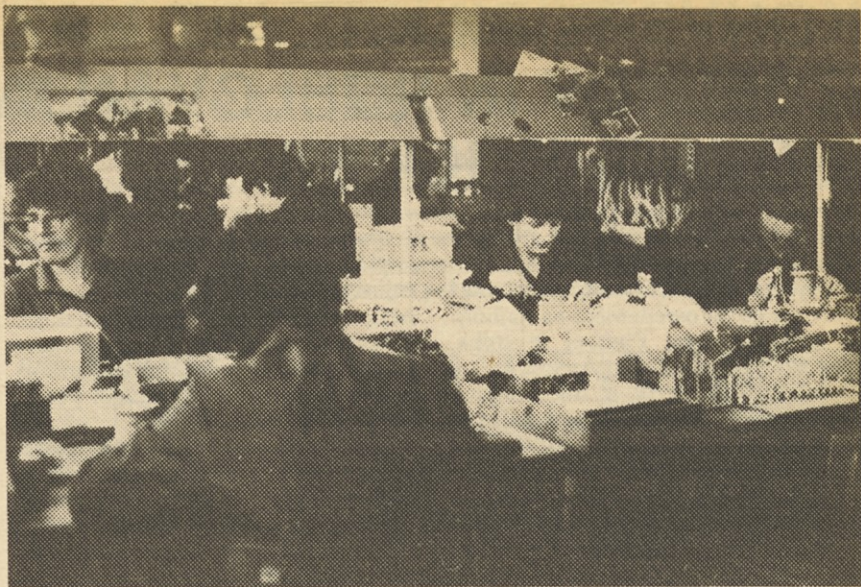
Sklepi govorijo tudi o nujnosti povečanja števila Iskrinih enot v tujini, predvsem v DVR, kot tudi okrepitev že obstoječih.

Sklepi posveta regionalne mreže

V prvem zapisu s konference smo že poročali, da so se na tako imenovanem internem delu sešli delavci matične zunanje-trgovinske organizacije in vodje Iskrinih enot v tujini ter ocenili izvoz v letošnjem letu in predlog plana za leto 1983.

V deželah razvitega zahoda je zaradi nizke konjunkturo in zaostrenih konkurenčnih pogojev bistveno oteženo trženje Iskre. V teh pogojih sta odločilni poslovna disciplina in kakovost izdelkov.

Trženje v deželah v razvoju je osnova za nadaljnjo rast Iskrinega (Nadaljevanje na 2. strani)

V Horjulu delujejo deli kar treh TOZD DO Elektrozeve, kjer praznujejo petindvajsetletnico. Na sliki: iz montaže naprav za radijske zveze.

IZ RESOLUCIJE 9. KONGRESA ZSJ

Breme stabilizacije enakomerno porazdeliti na vse

V soboto, 13. t.m. je v Beogradu končal delo 9. kongres ZSJ. Iz kongresne resolucije povzemamo nekatere najpomembnejše poudarke:

Najvažnejše je krepiti samoupravni položaj delavca in z doslednim uresničevanjem socialističnega samoupravljanja reševati probleme in težave ter zagotavljati nadaljnji uspešni družbenoekonomski razvoj naše države.

V naslednjem obdobju je najpomembnejše dosledno uresničevati politiko gospodarske stabilizacije. To pa pomeni: več in učinkoviteje delati in varčevati. Prav tako je zelo pomembno, da se breme stabilizacije enakomerno porazdeli na vse. Enotni pa si moramo biti glede tega, da resnične stabilizacije ne bo mogoče doseči, če ne storimo novih kvalitetnih korakov pri uresničevanju samoupravljanja. Resolucija pri tem v celoti vztraja.

Zaostriti je treba odgovornost slehernega posameznika in vseh družbenih subjektov za zaupana dela in naloge, prenehati je treba s prakso, da o odgovornosti govorimo posplošeno in nekonkretno, kot da so krivi vsi, ta pa v praksi pomeni, da ni kriv nihče.

Delavci zahtevajo, da se okrepi enotnost delavskega razreda in da se odločno premostijo umetne ovire in zapiranja ter vse druge pregrade, ki so na poti povezovanju, združevanju in prizadevanjem, da bi skupno poiskali prave rešitve za uresničevanje enotnih delavskih razrednih interesov.

Kongres poziva in zavezuje članstvo, organizacije in organe zveze sindikatov, da s konkretnimi, usklajenimi in odgovornimi delovanjem uresničujejo z resolucijo sprejete naloge. Kot notranje gibalno in povezovalna sila naše samoupravne socialistične družbe bo ZSJ pripomogla, da se bodo idejno-politične opredelitve hitreje uresničevale v akciji za krepitev samoupravnega položaja delavcev in njihove odločilne družbene vloge.

Kongres zahteva tudi redno in pravočasno preskrbo delovnih ljudi in občanov z osnovnimi življenjskimi potrebščinami. Najpomembnejše pri tem je, da je ta preskrbljenost enotna na vsem jugoslovanskem trgu.

DO Avtomatika v Turčiji

Modernizacija jugoslovanskih železnic je že vrsto let tesno povezana z Iskrinim imenom, oz. tehnologijo in znanjem, ki ga v program železniških signalno-varnostnih in telekomunikacijskih sistemov vgrajujejo delavci delovne organizacije Avtomatika. Modernizacija cca 1800 km prog pa ni edini rezultat njihovih prizadevanj. Plasman na svetovnem trgu potrjujejo sklenjeni posli v Grčiji in Bolgariji, mednje pa sodi tudi dolgoletno sodelovanje s sosednjo Turčijo.

Sistematično spremljanje opremljanja in posodabljanja turške železniške mreže beležimo že od 1966. leta. Sprva so bili to le poslovni stiki — izmenjava informacij, ki zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev niso privedli do sklenitve konkretnih pogodb. Leta 1976 pa je Turčija pridobila mednarodne kredite in razpisala licitacije za projekt železniške telefonije.

V ostri mednarodni konkurenci evropskih in japonskih proizvajalcev tovrstne opreme, je prav na priporočilo mednarodne banke prišla Iskrina ponudba, tako v tehničnem, kot komercialnem pogledu na prvo mesto. Pogodba, v vrednosti 3 milijonov dolarjev je zajemala dobavo 50 telefonskih central za turško železniško omrežje. Čeprav so montažna dela prevzeli sami, je

Iskra organizirala 6-tedenske tečaje za približno 40 turških delavcev ter pri montaži in spuščanju v pogon tudi sodelovala. Prav tako je organizirala dodatne tečaje za vzdrževanje naprav.

V l. 1982 je Avtomatika konkurirala še na eni mednarodni licitaciji in sicer za daljinsko vodenje in krmljenje naprav za električno vleko na 129. km dolgem odseku evropskega dela železniškega omrežja (Sirkesi — Halkoli — Cerkezköy). Tudi tukaj je uspela z dobavo modernega telekomunikacijskega sistema enostavnejše izvedbe (TM — 15).

Svetovna energetska kriza je privedla do tega, da prihaja kot vir energije ponovno v ospredje premog. Zato je toliko bolj razumljiva odločitev turškega gospodarstva in turške železniške direkcije (TOZD), da pristopijo k posodobitvi 600 km dolge proge, ki povezuje centralni del Turčije, kjer se nahajajo bogati rudniki, s Sredozemskim morjem (luka Iskenderun).

V tem primeru gre za zelo komplek-

sen projekt celotne signalne in teleinformacijske tehnike. Hkrati je s turške strani postavljena tudi zahteva, da pogodbeni partner omogoči turški industriji prevzem lastne proizvodnje signalno-varnostnih in teleinformacijskih sistemov. Torej gre za prenos znanja, v projekt strateškega pomena in dolgoročne povzave, ki izhajajo iz tega. To je tudi razlog, da se bo na licitaciji, ki bo 9. decembra v Istanbulu zbrala vsa mednarodna konkurenca iz ZDA, Japonske in Evrope. Vrednost projekta je ocenjena na 50 milijonov dolarjev.

V Avtomatiki potekajo trenutno zadnje, intenzivne priprave na licitacijo. Notranja organizacija dela je razdeljena na skrbniški svet projekta, ki ga vodi Stane Preskar, predsednik poslovnega odbora Avtomatike in projektni team, ki ga vodi Stojan Rakar, vodja mednarodne menjave v TOZD Trzinje. Tako team, kot svet vključujeta predstavnike vseh linijskih področij, od razvojnih, proizvodnih, projekcijskih, tržnih, operativnih idr. Hkrati smo se povezali tudi z dosedanjimi partnerji iz Istanbula: s firmami Turktelefon, s Turk Telekomunikasyon in s Tekfen insaat.

Projektiranje in dobava naprav in sistemov za tako kompleksen projekt, kot je modernizacija omenjene proge, bi pomenila ponoven dokaz, da v Avtomatiki obvladamo najmodernejšo tehnologijo in znanje, ki je potrebno za nastop v tujini.

S.D.

S zunanje trgovinske konference.

DELOVNA SKUPINA CK ZKS V TOLMINU

Ni razloga za dezintegracijo

V četrtek, 11. novembra je delovna skupina predsedstva CK ZKS obiskala temeljno organizacijo novogoriške Avtoelektrike (AET) v Tolminu. Kot je znano, so v tej TOZD sprožili postopek, po katerem naj bi se tolminska TOZD odcepila od novogoriške DO.

Osnovna ugotovitev delovne skupine je bila, da ni nikakršnega razloga za dezintegracijo, ker bi to zagotovo hkrati pomenilo tudi odcepitev od SOZD Iskra. Zato so menili, da je odgovornost vseh komunistov znotraj delovne organizacije, ki je najbolj pristojna za reševanje problemov ta, da speljejo sistem dogovarjanja o rešitvah, ki bi bile vsestransko sprejemljive.

Sestanek komunistov AET z delovno skupino predsedstva CK ZKS, ki jo je vodil Ivo Marek in so se ga udeležili tudi predstavniki SOZD Iskra, novogoriške DO in drugi, sicer ni mogel dati odgovora na temeljna vprašanja skrhanih medsebojnih odnosov med DO in TOZD.

Številni razlogi, med katerimi so najbolj bistveni čezmerna obremenitev TOZD pri pokrivanju skupnih potreb DO in TOZD, očitki, da so najpomembnejše odločitve osredotočene na ravni DO in vsebinske težave pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov po mnenju članov delovne skupine predsedstva CK ZKS niso neresljivi.

Zato naj bi komunisti Avtoelektrike na ravni strokovnega kolegija DO, ki naj bi se po možnosti dokopal do predlogov za ustrezne rešitve za obstanek združenosti, predvsem med seboj vzpostavili strpen dialog. Pri tem dialogu naj bi jim pomagala tolminski in novogoriški komite ZKS ter medobčinski svet ZKS.

Po mnenju vseh nalog, ki naj bi jo izpeljali komunisti Avtoelektrike, vsekakor ni preprosta, saj bodo pri njej morali predvsem upoštevati družbeno usmeritev, ki jo je na tretji seji v zvezi s problematiko združevanja dela in sredstev podal CK ZKS.

D.Ž.

ISKRA KIBERNETIKA KRANJ

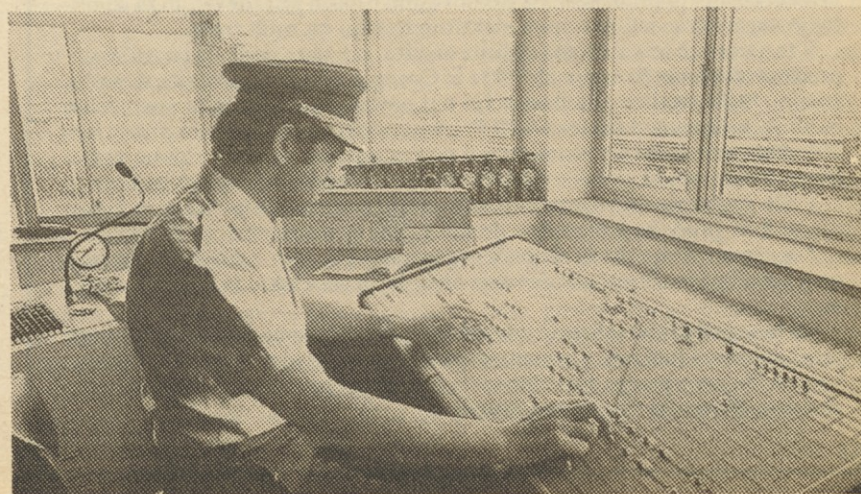
Priprave na proslavo 36-letnice Iskre

V Kibernetiki potekajo zadnje priprave na proslavo 36-letnice Iskre, ki bo 19. novembra 1982, ob 19., v restavraciji Telekomunikacij na Laborah v Kranju.

Na proslavo so vabljeni jubilarci 30, 25 in 20-letnega dela v Iskri, ki bodo prejeli Iskrine plakete ter srebrne in zlate značke.

Izveden bo tudi krajši kulturni program, v katerem se bo Iskrina folklorna skupina predstavila s primorskimi plesi. Po slovesnem delu bo goste zabaval Kranjski dixieland ansambel. Po 21. bo poskrbljeno tudi za prevoz obiskovalcev na kranjsko avtobusno postajo.

Alojz Boc

Od tu je dober pregled nad prometom.

KONVERTIBILNI IZVOZ, KAKOVOST IZDELKOV IN POSLOVANJA, INOVACIJE, KADRI

(Nadaljevanje s 1. strani)

izvoza v srednjeročnem obdobju. To trženje je zdaj večinoma razpršeno, treba pa ga bo osredotočiti na najbolj perspektivne trge. Posebej je treba okrepiti trženje v Južno Ameriko.

V Iskri Commerce je treba najhitreje vzpostaviti strokovne zmogljivosti za vpeljavo vseh možnih višjih oblik ekonomskega sodelovanja, kot so: tehnična pomoč, prenos znanja, inženiring, lokalna proizvodnja, konzorcijski nastopi, prodaja sistemov, vezanje izvoza z uvozom itd. Posebno pozornost je treba nameniti tudi vsklajenemu in usmerjenemu trženju nameniskim odjemalcem.

Glede izvoza v dežele SEV narekuje Iskri politika nadaljnje širjenje, vendar ne v škodo izvoza na drugi dve območji. Osnovni omejitveni dejavnik je, kot je znano, oskrba izvoza z materialom s konvertibilnega območja.

Sklepi obširno govorijo tudi o gospodarjenju v Iskrinih enotah v tujini. Ob tem poudarjajo, da morajo te enote tako usmeriti svoje delovanje, da bodo posledice zaostrenih pogojev gospodarjenja v Jugoslaviji in recesije v tujini čim manj prizadele uspešnost Iskrinega poslovanja.

Nujen predpogoj je tudi postopna kapitalna okrepitev Iskrinih podjetij v tujini, da bodo lahko prevzela obsežnejše in zahtevnejše poslovne naloge. Beseda v njih je tudi o poravnavanju terjatev v tujini, o poravnavi stroškov, o večjem uvozu reprovizivov s klinriškega območja, itd.

Usmeritev, organiziranost in kadri

Ena izmed najbolj bistvenih novosti konference je bila v obravnavi izvoza po tako imenovanih ciljnih tržiščih. Pokrivanje potrebe večine izmed ciljnih trgov zadeva izdelke in storitve večjih Iskrinih organizacij. Srednjeročne projekte bodo v enem letu izdelale posebne skupine strokovnjakov iz IC in proizvodnih organizacij. Da bi olajšali delo Iskrinim delavcem v mednarodnem trženju v skladu s cilji Iskre bodo v pol leta izdelali tudi Kodeks mednarodnega trženja Iskre.

Konferenca nadalje v sklepih poudarja, da vzpostavitev zunanjetrgovinske skupnosti Iskre omogoča boljše združevanje in izrabo finančnih in tržnih zmognosti Iskrine mreže v tujini. Tudi v tem delu sklepov konferenca priporoča, naj se Iskra Commerce organizira v izvajanje inženiring poslov in trženje sistemov.

Zaradi izredne pomembnosti objavljamo sklepe, ki se nanašajo na kadrovsko problematiko v celoti.

Konferenca ugotavlja, da je nujna hitra okrepitev izvozne dejavnosti, ki naj ima v enem letu dvokratno število nosilcev poslov.

Ob vse hitrejšem prestrukturiranju in naraščajoči kompleksnosti tržne ponudbe Iskre, konferenca ponovno opozarja vse samoupravne in poslovne strukture Iskre, da so kadri slej kot prej osnovni omejitveni dejavnik za nadaljno rast mednarodnega trženja Iskre. Konferenca ugotavlja, da obojestranski pretok kadrov iz drugih dejavnosti Iskre v mednarodno trženje zadošča.

Konferenca nadalje ugotavlja, da znanje številnih delavcev Iskre, ki sodelujejo v mednarodnem trženju, ne zadošča za optimizacijo te dejavnosti. Zato predlaga, naj izobraževalni center Iskre nadaljuje z vsakoletno zunanjo trgovinsko šolo v Iskri, vodstva delovnih organizacij pa naj odgovarjajo za primeren izbor udeležencev, ki bodo nadaljevali z delom v vseh organizacijah Iskre. Izobraževalni center Iskre naj nadalje do konca tega leta pripravi program obveznega periodičnega dopolnilnega izobraževanja ob delu, ki naj zajame širok krog poslovnih delavcev Iskre.

LD

»Posojila naj plačajo tisti, ki so jih najeli«

Udeležence Iskrine zunanje-trgovinske konference je obiskal tudi podpredsednik slovenske SISEOT Vladimir Sodin. Najprej jim je spregovoril o splošnih izvoznih in uvoznih dejavnostih slovenskega gospodarstva. Ob tem se je zadržal že ob znanih izredno restriktivnih uvoznih omejitvah in ob tem, da ostane izvoznikom le slaba tretjina od deviznega priliva.

Navzočim je povedal, da izpolnjuje Slovenija dinamični plan izvoza le 79 %, še dosti večji izpad pa je glede na letni plan. »Vsekakor je pomanjkanje reprodukcijskih materialov iz uvoza najhujši problem, s katerim se srečujejo izvozniki, in prav večjim izvoznikom bi morali,« kot je dejal, »ta vprašanja rešiti.«

Dotaknil se je tudi velikega zaostanka pri prilivu od uvoza. Ta zaostanek je 38 %, česar ne občutijo le proizvodne organizacije, pač pa tudi poslovne banke. Spregovoril je tudi o odplačevanju posojil v tujini in o resnično težkem likvidnostnem položaju.

Podpredsednik slovenske SISEOT je v nadaljevanju poudaril, da se ta organ zavzema za korekcijo določenih ukrepov v prihodnjem letu. SISEOT predlaga zagotovitev fizične možnosti uvoza vsaki delovni organizaciji, ki bo dokazala, da bo uvoženi reproviziv uporabila za proizvodnjo za izvoz, druga takšna sprememba pa naj bi se nanašala na izvozno stimulacijo.

Vladimir Sodin je glede zunanjetrgovinske dejavnosti Slovenije v prihodnjem letu podčrtal, da bi morali izvoz povečati za 18 %, uvoz pa zmanjšati za 13 %. »Položaj bo v prihodnjem letu izredno težaven, odplačati bo treba 500 milijonov dolarjev anuitet, podobno kot letos. Če ne bo novih spodobihih premikov in ukrepov, tudi za leto 1983 ni pričakovati, da bi se položaj izboljšal.«

V Sloveniji bi morali dati čimprej v javnost izhodišča o zunanjetrgovinski dejavnosti v prihodnjem letu. Slovenska SISEOT se zavzema, da bi prešli na določene (fiksne) obveznosti delovnih organizacij do Slovenije in Jugoslavije in bi torej delovnim organizacijam na ravni republike izračunali fiksne obveznosti.

Tiste delovne organizacije, ki bi te obveznosti plačale in prekoračile, bi vnaprej samostojno razpolagale s svojim deviznim prilivom. »Problem bo verjetno le v določanju teh fiksnih obveznosti torej v objektivnem pristopu,« je dejal Vladimir Sodin.

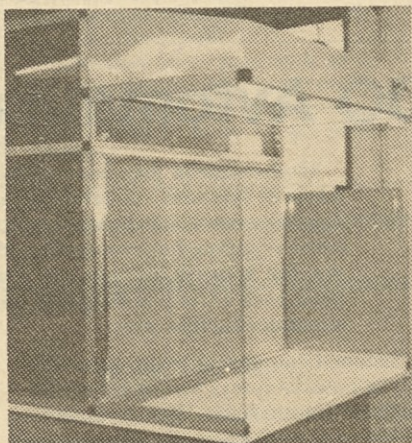
LD

Brezprašna komora iz TOZD Upori

Brezprašna komora, ali kot ji še pravijo zračna skrinja, ali komora z laminarnim pretokom zraka (Flow-Box), se vse bolj potrebuje, tako v računalniški tehniki, mikroelektroniki, precizni telefoniji, za operacijske sobe in še kje. Doslej je v Jugoslaviji še ni proizvajal nihče. Zdaj pa so jo skonstruirali in izdelali strokovnjaki v TOZD Upori Šentjerneji. Izdelali so prvo serijo, ki je že vgrajena v trboveljskih Polprevodnikih in TOZD HIPOT.

Brezprašna komora, ali kot pravijo zračno skrinjo rabijo povsod tam, kjer je potrebna velika čistoča zraka. To pa je, kot smo že rekli v elektroniki, medicini, v jedrskih centralah in drugod. Bistvo naprave je v tem, da pod določenim pritiskom in v določenih, oz. potrebnih količinah dovaja zelo čist zrak. Doseže čistočo zraka 99,9 %. Tako čistoča zavaruje delo, elemente, naprave, ali v medicini tkiva pred onesnaženjem z drobnimi delci iz zraka.

In kako zračna skrinja deluje? Laično povedano zelo enostavno. S pomočjo ventilatorja iz ozračja črpa zrak prek filtra v poseben prostor, od

Zračna skrinja izdelana v TOZD Upori.

tu pa ga prek filtra potiska v hermetično zaprto komoro, od tu pa v prostor, kjer ga potrebujemo. To bi bilo enostavno povedano načelo delovanja.

Zračne filtre izdeluje renomirani proizvajalec, ki jih tudi izvažajo za tene in ima potrebne ateste, ventilatorje pa Klima Celje. Regulacija dotoka zraka je v celoti elektronska in izdelana doma. Prav tako kovinsko ohišje z vsemi potrebnimi dodatki.

V delu imajo že novo serijo desetih zračnih skrinj. V Uporih so nam povedali, da je možno zračne skrinje naročiti in, da bi bil dobavni rok nekako 3 mesece.

Ob vsem tem je treba povedati, da so se potrudili tudi z designom. Zračna skrinja je zelo lepo oblikovana in ima modro — Iskrino barvo. Doslej smo zračne skrinje izključno uvažali s konvertibilnega območja, zdaj pa jih bo možno v najvišji kvaliteti dobiti doma v Šentjernejski Iskri.

F. Kotar

Dopisujte

Skupen nastop v tujini

Iskrine XI. konference mednarodnega trženja se je med gosti udeležil tudi sekretar združenja elektrokovinske industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije Ferdinand Trupej. Med drugim je dejal tole:

»Izkoriščam to priložnost, da vas obvestim o naših prizadevanjih za izboljšanje organiziranosti nastopov elektroindustrije na tujih trgih.«

V ta namen je bila izdelana obširna analiza, iz katere sledi, da imata svojo predstavniško mrežo v tujini le Iskri in Gorenje. Vse ostale članice se poslužujejo tujih storitev. Za ilustracijo naj navedem, da znaša ta izvoz letno okoli 70 milijonov dolarjev ali 20 % izvoza elektroindustrije. In prav v tem 20-odstotnem deležu posamične, ali pa zastopniške prodaje vidimo veliko izvozno rezervo, ki jo lahko aktiviramo z minimalnimi sredstvi in sicer:

1. Ob racionalnem izkoriščanju obstoječih predstavništev Iskre in Gorenja tudi za prodajo proizvodov drugih OZD elektroindustrije Slovenije.
2. z ustanovitvijo novih skupnih organizacijskih enot v deželah v razvoju ter v preučitvi možnosti združevanja obstoječih enot Iskre in Gorenja v tujini.

Da bi se približali realizaciji teh pobud pa potrebujemo poleg deklarativne pripravljenosti tudi nekaj organizacijskih priprav, ki bi v okviru Iskre poskrbele za dogovorjenega koordinatorskega,« je dejal predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije Ferdinand Trupej.

LD

POTREBE PO SODELAVCIH

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako za redno delo kot za sodelovanje v občasni projektni zasnovi nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne morejo zagotoviti ustreznega dela ter tiste, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpis za vodilno in vodstvena dela in naloge. V glasilo, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo prispele k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana, Š 11, telefon 213-213, int. 21-25.

ISKRA COMMERCE TOZD ZUNANJI TRG

1. Direktor INO FIRME ISKRE Elektronik — GmbH Stuttgart

Pogoji: dipl. ekonomist, ali dipl. ing. elektrotehnike, izpolnjeni pogoji za zunanjetrgovinsko registracijo pri GZ, aktivno znanje nemškega jezika, 5 let delovnih izkušenj. OD po pravilniku za delavce Iskrinih enot v inozemstvu. Delavec se imenuje za mandatno dobo 4 let.

2. Vodja izvoznega sektorja

Pogoji: dipl. ekonomist ali dipl. ing. elektro, izpolnjeni pogoji za zunanjetrgovinsko registracijo pri GZ, aktivno znanje nemškega jezika, 5 let delovnih izkušenj

ISKRA COMMERCE DS SKUPNE SLUŽBE

1. Pomočnik direktorja DO

Pogoji: II. st. fakultete ekonomske ali tehnične smeri, ZT registracija, aktivno znanje tujega jezika, seminar za vodilne delavce, 5 let delovnih izkušenj.

ISKRA COMMERCE TOZD SERVIS

1. Vzdrževanje, oz. servisiranje elektronskih central SI 2000-010-A

Delo je v Mariboru

Pogoji: elektrotehnik šibki tok, 2 leti delovnih izkušenj.

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pismene prijave z dokazili pošljite v 8-dneh na naslov Iskra Commerce, Kadrovski sektor, Topniška 58, Ljubljana.

ISKRA ZMAJ

1. Socialni delavec

Pogoji: višja izobrazba — socialni delavec, 3 leta delovnih izkušenj, poizkusno delo 2 meseca

2. Ključavničar

Pogoji: 3 letna poklicna šola — strojni ključavničar, 3 leta delovnih izkušenj in poizkusno delo 1 mesec

3. Rezkalec

Pogoji: KV rezkalec, 2 leti delovnih izkušenj, poizkusno delo 1 mesec

4. Izdelovalka baterij

Pogoji: končana osnovna šola, 3 mesece delovnih izkušenj, poizkusno delo 1 mesec

5. Transportni delavec

Pogoji: končana osnovna šola, 6 mesecev delovnih izkušenj, poizkusno delo 1 mesec

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Po tč. 2.4 in 5 je delo v dveh izmenah, pod tč. 1. in 3 pa v dopoldanskem času. Pismene prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov Iskra Industrija baterij ZMAJ, Ljubljana Stegne 23, kadrovska socialna služba.

ISKRA ELEKTROZVEZE

za TOZD Usmerjene zveze

1. Samostojni analitik — planer

Pogoji: dipl. oec. ali dipl. ing. organizacije dela, ali oec., oz. ing. organizacije dela. Željena je praksa na plansko-analitskih delih in poznavanje mrežnega planiranja.

2. Vodja tehnološke skupine (načrtovalec tehnolog za MHI vezja)

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 3 leta delovnih izkušenj v tehnologiji.

3. Samostojni tehnični sodelavec (tehnolog za MHI vezja)

Pogoji: dipl. ing. ali ing. kemije, 3 oz. 4 leta delovnih izkušenj.

4. Razvijalec sistemov

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 5 let delovnih izkušenj.

5. Razvijalec naprav

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 3 leta delovnih izkušenj

6. Razvijalec asistent

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 1 leto delovnih izkušenj.

7. Višji tehnolog (mehanski tehnolog)

Pogoji: ing. strojništva ali strojni tehnik, 3 oz. 5 let delovnih izkušenj v precizni mehaniki.

8. Samostojni tehnolog (montažni tehnolog)

Pogoji: elektrotehnik š.t., 3 leta delovnih izkušenj v elektromontaži.

9. Laborant

(delavec v laboratoriju za izdelavo MHI vezja)

Pogoji: KV RTV mehanik.

10. Tehnični risar — za določen čas

Pogoji: uspešno končano osnovno šolanje, tečaj tehničnega risanja.

11. Pričleni delavec (sestavljalec TK naprav)

Pogoji: uspešno končano osnovno šolanje.

Dela in naloge se opravljajo na lokaciji Stegne 11.

za TOZD Radijske zveze

1. Vodja proizvodnje — Horjul

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 5 let delovnih izkušenj.

2. Vodja montažnega servisnega oddelka

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 5 let delovnih izkušenj.

3. Konstruktor naprav

Pogoji: ing. strojništva, 1 leto delovnih izkušenj.

Dela in naloge se opravljajo na lokaciji Stegne 11, razen pod točko 1, ki se opravljajo v Horjulu.

ZA TOZD PROIZVODNJO MEHANSKIH DELOV

1. KV strugar

Pogoji: dipl. ing. elektro š.t., 5 let delovnih izkušenj.

2. KV galvanizer ali pričleni delavec v galvani

Dela in naloge se opravljajo na lokaciji Stegne 11.

ZA TOZD TELEFONSKI IN TELEGRAFSKI SISTEMI

1. Projektant avtomat. merilnih sistemov

Pogoji: dipl. ing. elektrotehnike, 3 leta delovnih izkušenj.

2. KV strojni ključavničar

(lahko začelnik)

Dela in naloge se opravljajo na lokaciji Stegne 11.

Za vse delavce se združuje delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom, razen pod točko 10. v TOZD Usmerjene zveze, kjer se združuje delo za določen čas.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA — ELEKTROZVEZE, Kadrovska služba, Ljubljana, Stegne 11.

RAZPIS

»ISKRA — Industrija sistemov elektronike in zvez TOZD Telefonski in telegrafski sistemi Ljubljana, Stegne 11

na podlagi sklepa delavskega sveta

razpisuje

dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA TOZD

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih v zakonu, izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. da imajo VS izobrazbo elektro ali ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj v stroki;
2. da imajo družbenopolitične in moralno-etične lastnosti po družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike in ustvarjalen odnos do samoupravljanja;
3. da imajo sposobnost organiziranja in vodenja poslovanja ter usklajevanja delovnega procesa.

Individualni poslovodni organ bo imenovan za štiri leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v zaprti ovojnici, z oznako »ZA RAZPISNO KOMISIJO TOZD TTS«, v roku 30 dni od dneva objave razpisa v javnih informacijskih sredstvih, na naslov: ISKRA — ELEKTROZVEZE, Kadrovska služba, Ljubljana, Stegne 11.

Devetmesečni poslovni rezultati SOZD Iskra

Leto 1982 se bliža h koncu in napovedi glede poslovnih rezultatov so že dolgo usmerjene v zaključek leta. Podatki iz devetmesečnih obračunov, ki so v tem času na razpolago pa nam nudijo osnovo za ponovno preverjanje dosežene letne dinamike poslovanja in za točnejšo oceno glede celoletnih rezultatov.

Devetmesečni podatki kažejo, da zaostreni pogoji gospodarjenja, ki so prisotni že vse leto, povzročajo zaostajanje gospodarske rasti. Industrijska proizvodnja zaradi pomanjkanja ustreznih repromaterialov iz uvoza in iz domačih virov izkazuje upadanje dinamike. V Sloveniji je ob trimesečju še zabeležila 2,3% porast v primerjavi z enakim obdobjem lani, ob polletju je porast znašal 2% in ob zaključku devetih mesecev 1,7%. V celotni državi pa je letošnja devetmesečna proizvodnja le za 0,6% višja od proizvodnje v lanskih devetih mesecih.

Po posameznih industrijskih panogah so rezultati seveda zelo različni. Značilno za slovensko elektroindustrijo je, da dosega, kljub težavam, dokaj ugodne proizvodne rezultate. Po metodologiji Republiškega zavoda za statistiko znaša devetmesečni porast 7%. K temu porastu v znatni meri prispeva SOZD Iskra, saj znaša porast Iskrine proizvodnje po isti metodologiji nekaj nad 7%.

V SOZD Iskra je devetmesečni porast proizvodnje na osnovi stalnih cen iz leta 1980 14%, kar vrednostno znaša 17,4 milijard din. Po tekočih cenah je proizvodnja dosegla vrednost 21,4 milijard din.

Prodaja na domačem trgu poteka zadovoljivo, saj je prodaja izven SOZD Iskra porasla za 30% in je dosegla vrednost 16,1 milijard din. Vendar se proizvodni problemi prenašajo tudi na prodajo, saj je čutili pomanjkanje nekaterih konjunkturalnih Iskrinih izdelkov, ki so na domačem trgu zelo iskani. Vedno večje težave povzročajo tudi naraščajoča nelikvidnost jugoslovanskega gospodarstva, zaradi katere se prekomerno večajo tudi terjatve do domačih kupcev.

Celotni izvoz je večji za 12,8% v primerjavi z izvozom v lanskih devetih mesecih, izvoz na konvertibilna tržišča pa za 12,6%. Vrednostno smo izvozili za 132,7 milijonov dolarjev, od tega za 81,5 milijonov na konvertibilno področje. Izvoz ne poteka tako, kot smo načrtovali, saj devetmesečni rezultat predstavlja le 60% letnega izvoznega plana in 93% dinamičnega plana.

Vzroki so v svetovni gospodarski recesiji, zaradi katere je vse težje pridobiti naročila. Hkrati pa je tudi Iskrin izvozni proizvodni program relativno zastarel. Plan izvoza v SOZD Iskra letos tako ne bo v celoti izpolnjen. Da pa bi se v zadnjih tednih pred iztekom leta uspeli planski številki še čim bolj približati, se je na osnovi sklepa kolegija glavnih direktorjev delovnih organizacij na seji dne 27.10.1982 zasnova v SOZD Iskra široka akcija za pospešitev izvoza na konvertibilno področje. Ta naj mobilizira izvozno usmerjeno proizvodnjo in vse ostale dejavnike, ki lahko prispevajo k povečanju izvoza. Ker pa je uspešnost našega nadaljnjega razvoja bolj kot kadarkoli prej odvisna od izvoza na konvertibilna tržišča, ostaja to za naprej naša prvenstvena naloga.

V devetih mesecih smo uvozili za 75,3 milijonov dolarjev repromateriala, od tega za 63,2 milijonov s konvertibilnih trgov. Od lanskega enakega ob-

dobja je celotni uvoz večji za 2,9% uvoz s konvertibilnega področja pa za 0,8%. Letošnji uvoz je bil vse do pol leta nižji od lanskega, do manjšega povečanja je prišlo na račun DO Delta, ki je glede na družbeno usmeritev svoje proizvodnje povečala uvoz za skoraj devetkrat, glede na lansko devetmesečno realizacijo.

Celotni prihodek je v tem obdobju porasel za 27,2% in je realiziran v višini 40,1 milijard din. Materialni stroški so porasli nekoliko manj in sicer za 24,8%. Dohodek ni povsem primerljiv z izkazanim dohodkom v letu 1981, zaradi sprememb pri predpisih glede obračuna amortizacije. Zato ugotovljamo porast na osnovi t.i. primerljivega dohodka, ki vključuje tudi obračunano amortizacijo. Ta porast znaša v SOZD Iskra 33,3%, vrednostno pa predstavlja 12,7 milijard din.

V delitvi dohodka so močnejše porasli prispevki za skupno porabo in sicer za 34,5%. Še višji porast izkazuje prispevki za splošne in družbene dejavnosti in to za 39,2%. Na osnovi ukrepov za zmanjšanje skupne porabe nekatere SIS v drugem polletju zmanjšujejo prispevne stopnje, vendar očitno ta zmanjšanja še ne zadoščajo za zaustavitev rasti. Prav tako tudi intervencijski zakon za omejitev splošne porabe še ni bistveno vplival na oblikovanje teh sredstev.

Največji porast je med obveznostmi iz dohodka dosežen pri obrestih za kredite, ki so letos večje kar za 77,3%. Vrednostno predstavljajo 1,5 milijarde din in so višje kot sredstva, ki so bila v tem obdobju izločena v poslovni sklad (1,46 milijarde din).

Tako obveznosti v skupnem seštevku predstavljajo kar 37% ustvarjenega dohodka. Posledica take delitve je nizek dosežek pri čistem dohodku, ki je porasel le za 18,6%. V delitvi čistega dohodka znašajo sredstva za poslovni sklad 1,46 milijarde din in so nižja kot ob lanskem devetmesečnem obračunu (1,69 milijarde din), rezervni sklad se je povečal za 25,2% in znaša 257 milijonov din, sklad skupne porabe (brez stanovanjskega prispevka) za 21,0% in znaša 334 milijonov din. Akumulacija, ki jo sestavljata poslovni in rezervni sklad ter amortizacija nad predpisano stopnjo v vrednosti 39 milijonov din, ne dosega lanskega letnega triletnega višine. Realizirana je v znesku 1,76 milijarde in je nižja od lanske za 10,8%.

Izgube so porasle na 203 milijonov din. Od tega odpade 65,7 milijonov din na še vedno nepokrito izgubo TOZD Računalniki iz prvega trimesečja letos. Sicer pretežni del izgub odpade na 3 TOZD iz DO Elektrozveze (Usmerjene zveze, Telefonski in telegrafski sistemi, Antene in navigacije), ki se v teku leta povečujejo in so ob devetmesečnem obračunu porasle na 124,2 milijonov din. Ob devetmesečnem obračunu se je pojavila izguba tudi pri TOZD Optične in steklopihaške naprave v višini 10,1 milijonov din in pri TOZD Radijski sprejemniki v višini 3,5 milijonov din.

Za bruto osebne dohodke je bilo razporejeno v tem obdobju 5,1 milijard din. Sredstva za bruto osebne dohodke

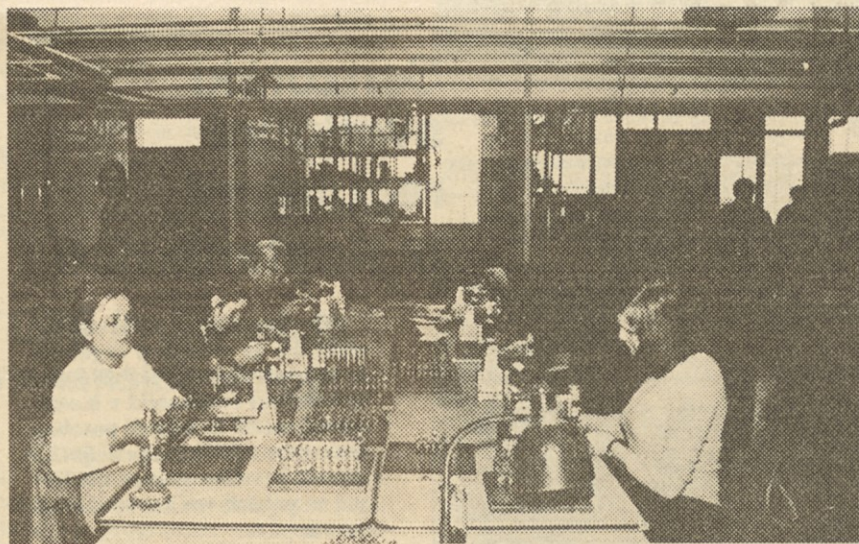
se gibljejo za celotno SOZD Iskra v skladu z načrtanim planom za leto 1982, povečanje glede na devet mesecev lani pa znaša 31,5%. Družbeni dogovor o uresničevanju usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982 predvideva zaostajanje rasti osebnih dohodkov za primerljivim dohodkom s tem, da upošteva tudi izvozne dosežke.

Na tej osnovi so se osebni dohodki v SOZD Iskra, kot celoti gibalni za 8,6 indeksovni točki počasneje od možnosti, ki jo daje družbeni dogovor. Realni osebni dohodek se je glede na porast življenjskih stroškov, kot ga izkazuje Zavod za statistiko, zmanjšal za 2,5%. Zmerna delitev pri osebnih dohodkih pomeni prispevek k akumulaciji za približno 334 milijonov din, kar je zelo pomembno glede na to, da se akumulativnost zaradi neugodnih gospodarskih razmer in pretiranih obveznosti iz dohodka zmanjšuje.

Poprečno število zaposlenih se je od lanskega istega obdobja povečalo za 2,2%. Dinamika zaposlovanja se v teku leta 1982 zmanjšuje, oz. ustavlja. Od tod izhaja tudi ugodnejši porast pri produktivnosti, ki je porasla za 11% (merjena s količino proizvodnje na delavca). V devetmesečnem obdobju letošnjega leta je bilo zaposlenih v SOZD Iskra 30.797 delavcev.

Skozi vse devetmesečno obdobje so se pogoji gospodarjenja zaostrovali. Gospodarski položaj se je razvijal pod vplivom čedalje večjih plačilno bilančnih težav in gospodarske recesije v industrijsko razvitih državah. Resolucijske napovedi o porastu cen se niso uresničile, povečevalo se je neskladje med ponudbo in povpraševanjem in še vedno naraščajo vse oblike porabe, še zlasti skupna in splošna poraba.

V teh težkih razmerah poslovanja v letošnjem letu tudi Iskrini rezultati izkazujejo rahlo nazadovanje. Vendar je potrebno poudariti, da proizvodnja kljub udaru težav glede oskrbe z ustreznimi repromateriali raste z dokaj enakomerno rastjo, ki je sicer pod planirano, vendar presega lanskega letno za 14%. Bolj zaskrbljujoče je upadanje akumulativnosti, ki se nadaljuje, kljub zmerni delitvi čistega dohodka in to že v daljšem obdobju. To negativno gibanje je nujno potrebno ustaviti, kljub slabšemu gospodarskemu položaju doma in v tujini. Pri tem bosta pomembna tako dvig kvalitete gospodarjenja, kot podpora prizadevanjem za razbremenitev gospodarstva od prevelikih obveznosti. H.O.

Natančno delo v tovarni žarnic.

TOZD TV, PRŽAN

Za petino povečana produktivnost

Rezultati, ki so jih na Pržanu dosegli v devetih mesecih letošnjega gospodarjenja, dokazujejo, da so ukrepi, ki so jih sprejeli pred koncem lanskega leta, zadeli v črno. Produktivnost se je povečala kar za 20%, proizvodnja teče po načrtih, finančni rezultati so obetajoči. Reorganizacije na tehničnem in komercialnem področju so bile pretehtane, zato skupno z učinkovitejšim delom služb, ki so odgovorne za pripravo proizvodnje, predstavljajo tudi trdno podlago za še uspešnejše poslovanje v bodočnosti.

Res je, da devetmesečni obračun prikazuje tudi nekaj neuspehov, ki pa kot vse kaže, niso dokončni. Do konca leta je namreč še dovolj časa, da se dohiti zamujeno. Zlasti izvoz, kjer zaostajajo za dobrih 10%, še bolj pa za kooperacijski izvoz, ki tudi najbolj zaostaja za prvotno načrtovanim, saj so dosegli le slabo petino planirane blagovne menjave. Pri slednjem izpada ne bo mogoče nadomestiti, kar pa ne velja za čisti izvoz. Celotna proizvodnja črno belih televizorjev v zadnjem kvartalu bo namreč prodana na tujem, tako da je tudi izvozni plan popolnoma dosegljiv.

Tu pa je spisek neuspehov že tudi zaključen. Kljub vsem težavam z nabavljanjem reprodukcijskih materialov, vse bolj naraščajočim zahtevam po deviznih participacijah in velikim težavam z zagotavljanjem tekoče likvidnosti, so rezultati dobri. Na Pržanu so se,

Pred reorganizacijo Avtoelektrike

Tri točke dnevnega reda zasedanja delavskega sveta, ki so jih obravnavali delegati delovne organizacije Iskre — Avtoelektrike, Nova Gorica lahko izdvojimo kot najvažnejše in sicer obravnava in sklepanje o poslovanju te delovne organizacije od januarja do septembra, poročilo o izvajanju akcijskega programa za izboljšanje dela in poslovanja v zaostrenih pogojih gospodarjenja in osnutek predloga oziroma pobudo za reorganizacijo TOZD in DSSS v okviru Avtoelektrike.

Delovni utrinek iz Iskre v Komnu.

O tem, kako smo poslovali v letošnjih devetih mesecih smo obširno poročali v 41. številki našega glasila. Takrat smo zapisali, da so ti rezultati dokaj ugodni, nobena izmed 10 temeljnih organizacij ni poslovala z izgubo, proizvodnja je za 11% večja od vrednosti proizvodnje v enakem obdobju lani, letni plan proizvodnje pa smo dosegli 68%. Tudi o obsežnem akcijskem programu, ki je bil v Avtoelektriki pripravljen za izboljšanje dela in poslovanja smo že poročali, danes pa se bomo nekoliko dlje pomudili pri predlogu reorganizacije tozdiv in DSSS v Iskri Avtoelektriki.

Že večkrat doslej je bila izražena potreba, oz. zahteva po optimizaciji poslovnega procesa in načina vodenja delovne organizacije oziroma načina koordiniranja dela na posameznih delovnih področjih in med njimi. O vsem tem se je že razpravljalo na zasedanjih delavskih svetov, na sestankih predsedstva konference OO sindikata, komisije za ZZZ in na skupnem sestanku članov

osnovnih organizacij ZK na ravni delovne organizacije.

Osnutek predloga je pripravil glavni direktor Peter Mivšek in v uvodu zapisal: Z razvojem in razširitvijo dejavnosti Iskre — Avtoelektrike, z zaostrovanjem pogojev gospodarjenja, odpiranjem možnosti večjega plasmaja nekatere naših izdelkov na tuje in domače trge, z nastalo možnostjo osvajanja novih tujih trgov tudi za prodajo znanja in za višje oblike sodelovanja, s stališča potreb po prestrukturiranju proizvodnje in prilagajanju tržnim razmeram, ob upoštevanju novih programskih investicij, osvajanja novih proizvodnih programov in uvajanjem novih konstrukcijskih rešitev na določenih izdelkih ter z razvojem in uveljavljanjem družbenoekonomskih odnosov skladno z zakonom o združenem delu, se je v Iskri — Avtoelektriki pojavila potreba, nastopila pa so tudi pogoji za reorganizacijo nekaterih TOZD in DSSS.

In zakaj je prišlo do tega predloga?

Organiziranost delovne organizacije naj bi bila takšna, da se ob vsklajenih interesih delavcev v posameznih TOZD in DSSS zagotove za celo delovno organizacijo najboljši možni rezultati, ki se morajo odraziti v večjem primerljivem dohodku na zaposlenega, pri tem pa je potrebno zagotoviti, tako samoupravno organiziranost, da nudi delavcem optimalne možnosti odločanja o pogojih in rezultatih svojega dela. Ob upoštevanju omenjenih stališč nastopajo tudi nekatera dejstva, da imamo nekatera podvajanja del med tozdiv in DSSS, da je nekaj strokovnih nalog, ki se izvajajo v TOZD skupnega pomena, DSSS in proizvodnih TOZD, med njimi pa ni potrebne koordinacije, da je nekaj nalog, ki jih nihče ne opravlja, so pa nujno potrebna, da je nekaj nalog v službah, kamor take naloge ne sodijo, da imamo namensko proizvodno in merilno opremo razbito po TOZD in DSSS in ni optimalno izkoriščena, da imamo v izvajanju programske investicije, ki nam bo dala tudi nove proizvodne in pisarniške prostore.

Ob vsem tem pa moramo upoštevati še druge kriterije in sicer — razporeditev in združevanje proizvodnih linij in strojev po sistemu grupne tehnologije, — racionalnega poteka in skladiščenja materiala in izdelkov, — učinkovitega vodenja in krmiljenja proizvodnje, — čim manjšega izpada proizvodnje pri selitvah — združevanje režijskih služb v celote itd.

V zvezi z navedenimi dejstvi in kriteriji je vzklil predlog, naj bi se tovarna velikih in tovarna malih zaganjalnikov združili v novo temeljno organizacijo, v tovarno zaganjalnikov. Organiziranost tovarne generatorjev in elektronek se bistveno ne bi menjala, kakor tudi dejavnost te tozde ne. V sestavu delovne organizacije naj bi se organizirala nova TOZD, tovarna posebnih serij.

Izvedli naj bi tudi notranjo reorganizacijo tovarne delovnih sredstev v cilju izboljšanja preskrbe z orodji.

Za koordinacijo poslovnih procesov in za enotno izvajanje poslovne politike delovne organizacije ter za koordinacijo dela poslovnih organov temeljnih organizacij se namesto individualnega poslovnega organa (glavnega direktorja) z namestnikom in tremi pomočniki organizira kolegijski poslovni organ s predsednikom — glavnim direktorjem ter štirimi člani.

M.R.

V okviru predstavitve programa Kibernetike, ki je minuli teden potekala v prostorih PPC Gorenjski sejem v Kranju, so si razstavo ogledali tudi tržniki Kibernetike in vodje Iskrinih filijal v Jugoslaviji. Na skupnem sestanku so usklajevali načrtovane postavke za leto 1983 in obravnavali tekoče probleme. S posebno anketo so ocenili dosedanje oblike sodelovanja in vplive stabilizacijskih ukrepov na posle in prodajo naših izdelkov. Tako so v Prodaji dobili tudi potrebne podatke o predvidenem investicijskem popraševanju v luči sedanjega zapletenega gospodarskega položaja v državi. Odgovori v anketi so dokaj ugodni za Iskro in bodo po obdelavi objavljeni v obliki tržnih informacij, katere bodo osnova za delo Komercialne in naših filijal v prihodnjem letu. Zaradi ugodnega odmeva na prvo tovrstno predstavitev programa Iskre Kibernetike, bodo podobne prireditve in predstavitve pogostejše organizirane. Podrobnejše informacije o predstavljenih programih, predvsem novih, ki so namenjeni za večji izvoz, bomo postopno predstavljali tudi v glasilih »Kibernetika« in »Iskra«.

Se bojimo dobaviteljev?

Da, večkrat se, bi vam brez dlake na jeziku potrdil marsikdo, ki je odgovoren za kvaliteto in tekočo nabavo materialov, od katerih je odvisna proizvodnja. Proizvodnja pa ne sme obstati, dostikrat tudi za previsoko ceno ne. Proizvajati izdelke, ki naj po kvaliteti ustrezajo nepopustljivemu kupcu, ki plača s konvertibilni devizami, pa je težko. Že iz dobrega materiala, kaj šele iz slabega, ki ga po trdnem prepričanju marsikaterega izkušenega nabavnikar za zaradi »dobrega« sodelovanja z dobavitelji ne gre reklamirati. Pa je to res vselej neizogibno? So jugoslovanski dobavitelji osnovnih repromaterialov — pločevine, barvnatih kovin, izolacijskih materialov itd., res nedostopni za vsako priložbo?

Direktor področja za kakovost in zanesljivost v Široki potrošnji PETER HAFNER meni, da ni vedno tako:

»V Široki potrošnji se prevečkrat dogaja, da se v temeljnih organizacijah kar sprijaznijo z dobavljenimi robo, pa če je še tako slabe kvalitete. Res je, da to počnejo iz strahu, da jim prihodnji sploh ničesar ne bi dobavili, saj ti proizvajalci zlahka prodajajo tudi drugam. Mejo pa je le potrebno potegniti. Prav pred kratkim, npr., je svetozarevska Fabrika kablova gladko priznala reklamacijo, česar si marsikdo še predstavlja ni upal. Res pa je, da ta izjema žal ne dokazuje dosti drugega, kot da stanje še malo ni razveseljivo.«

V Široki potrošnji slišiš vsepovsod kritike na račun dobaviteljev, češ da so monopoli, da namesto zahtevane kvalitete pošiljajo odpadke, da je z njimi moč sodelovati le v podrejeni vlogi. V železniških so, npr. pred kratkim dobili pošiljko izvrstne dinamno pločevine, take, kakršne ne pomenijo, pa se je kasneje izkazalo, da jo je zaradi neustrezne kvalitete zavrnili italijanski kupec. Je stanje res tako brezupno?

HAFNER: »Popolnoma brezupno seveda ni, res pa je da imamo težav toliko, kot še nikoli prej. Nekaj neizkoriščenih možnosti je v iskanju soglasja z največjimi dobavitelji, s katerimi je tudi največ težav — z dobavitelji žice, pločevine, različnih elementov kot so, npr., potenciometri, testature, kanalniki in tranzistorji. Več bi se morali dogovarjati in vztrajati pri zahtevani kvaliteti. Vendar pa tudi to ni vedno izvedljivo. Predobro se namreč zavedajo svojega monopolnega položaja na našem tržišču, tako da osamljeni kupci ne dosežejo dosti. Morda bi se dalo lažje dogovarjati, če bi nastopali kot celotna SOZD Iskra — taka akcija bi bila verjetno koristna. Do takrat pa nam seveda ne ostane drugega, kot da pač selekcioniramo dobavitelje na osnovi dosedanjih izkušenj. Vedno pa tudi tega ne moremo, saj često kupujemo tudi pri manjših dobaviteljih, pa na trgu. Tu pa je stanje resnično navzdorno — vzeti moramo prav vse, kar nam ponudijo, posledica pa je izmet, ki prerašča vse razumne meje. Letos bo v primerjavi z lanskim večji kar za 40 %, sem pa lahko prištejemo še povečanje zastojev in mnogo več motenj v proizvodnji nasploh. Pada tudi kvaliteta končnih izdelkov, kar že povzroča resne težave npr., Idriji in Pržanu še posebej pri danes najbolj občutljivejšem mestu pri izvozu! Tako naprej ne bo šlo več, tudi zaradi

vse ostrejših sprejemnih pogojev tujih kupcev.«

Vse krivde za slabo kvaliteto končnih izdelkov pa najbrž le ni mogoče prevladati na dobavitelje oz., na slabo kvaliteto materialov, ki jih prodajajo?

HAFNER: »Seveda ne, dostikrat tudi sami kar precej pripomoremo k stanju, kakršno je. Naši dogovori in pogodbe z dobavitelji in kupci največkrat ne vsebujejo določil o reklamacijah in kvaliteti, zato so spori razumljivi. Tudi neustrezno, nekvalitetno razviti novi izdelki, premalo preizkušeni v proizvodnji, nas drago stanejo. Dostikrat vgrajujemo tudi komponente, za katere proizvajalec sploh ne da podatkov o zanesljivosti. Logično je, da tak izdelek lahko odpove, kadar se mu zljubi. In slednjič so upoštevanja vredne tudi naše »štamparije«, ki botrujejo kar 30 % težav. Sem sodijo možne posledice delovne discipline, neizvajanja nalog, pa tudi odpora do nereda pri delu, ki je posledica pomanjkanja različnih repromaterialov. Ne gre zanemariti tudi pomena vzdrževanja, kar je lahko zgolj organizacijsko vprašanje, napake pa so posledica premajhne pozornosti pa tudi grobih napak.«

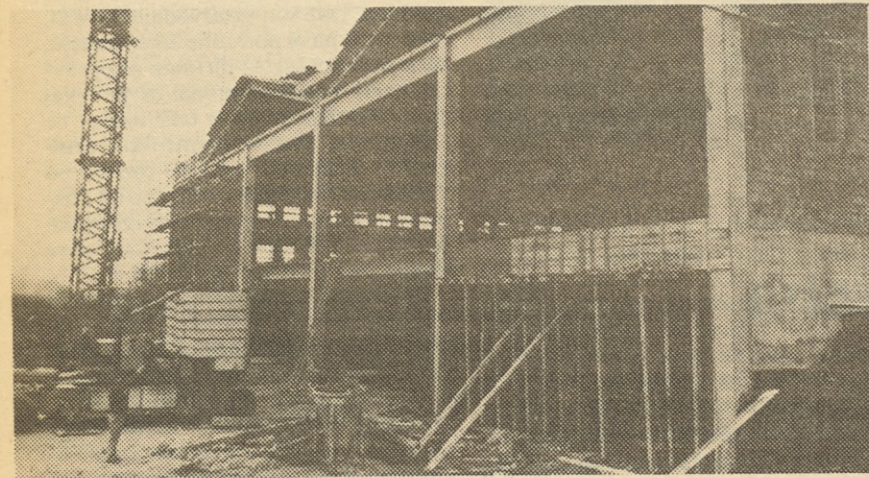
V takih razmerah ima še posebno pomembno vlogo kontrola na vseh mestih v proizvodnji. Kakšno mesto ima v Široki potrošnji?

HAFNER: »Predvsem je mnogo preslabo opremljena glede na zahtevnost nalog, ki bi jih morala opravljati. Še vedno namreč ni povsod prodrla spoznanje, da je sprotna kontrola mnogo cenejša od reklamacij in kasnejših servisnih posegov, zato tako varčevanje prav gotovo ne prihrani ničesar. Vsakršno okrnjevanje teh služb — kar se tudi dogaja! — ima lahko katastrofalne posledice; avtokontrola res lahko veliko pripomore, vendar je treba delavce zato ustrezno izobraziti.«

Mar to pomeni, da letos kupujemo izdelke, ki po kvaliteti zaostajajo za tistimi, ki so bili izdelani, npr., lani?

HAFNER: »Na srečo ne. Kakovost končnih izdelkov ni letos prav nič slabša kot lani, vsaj v celoti ne. Število servisnih posegov glede na enako število prodanih izdelkov ni letos prav nič večje kot lani. To je delno tudi posledica jasnih in dobro izdelanih zakonskih predpisov o kakovosti končnih izdelkov. Žal za ostale materiale in komponente predpisi kasnijo, tako da je zopet v najtežjem položaju prav finalist!«

Stane Fleischman

Strogo gradbena dela v žužemberški Iskri pri gradnji nove proizvodne hale gredo h koncu. Prejšnji teden so pokrivali streho z betonskimi nosilnimi ploščami, na katerih je izolacijski terov, prava kritina pa bo pločevinasta, na katero se lahko še najbolj zanesemo, »je dejal delovodja« Pionirja »na gradbišču. Delo zdaj poteka po načrtu in upamo, da bo tako tudi z nabavo pločevine. Tudi okna že montira ljubljanski kooperant IMKO s specialnimi okni, ki jih sami izdelujejo po italijanski licenci. Ta okna imajo posebno zaščito, ki kovino obvaruje pred prehitrim rjavenjem.

Za petino povečana produktivnost

(Nadaljevanje s 3. strani)

ne bo primanjkovalo, čeprav jih v Jugoslaviji brenci že krepko čez milijon!

Ob zagotovljeni proizvodnji je tudi prodajati lažje. V primerjavi z enakim obdobjem pred letom dni se je vrednost dosežene prodaje letos povečala kar za dobro polovico. Tega nikakor ne gre pripisovati cenam, saj v tovarni ob letošnjih neznatnih povišanjih v sredini leta komaj še vozijo slalom med uvozom, izvozom, nabavo, proizvodnjo in končno prodajo na domačem trgu.

Kljub še enkrat večjim obrestim, kot so jih morali izplačati v enakem ob-

dobju leta 1981, je rezultat prodaje doma in na tuje ugoden. Celotnega prihodka so dosegli toliko kot so načrtovali, močno pa so povečali dohodek in čisti dohodek ter dosegli skoraj 7 % delež akumulacije v celotnem prihodu. Doseženi rezultat bodo poskušali ohraniti tudi do konca leta, čeprav bo to ob močno povečanem izvozu seveda zelo težko. Še naprej bo pač treba proizvajati po enakem načelu kot sedaj — kar najbolj slediti ponudbi materialov in komponent na domačem tržišču, da ostane delež uvoza pri izdelku enak ali kvečjemu manjši.

Stane Fleischman

Inovirajali izgini!

Tako je kot geslo svojih nadaljnjih prizadevanj zapisala neka ugledna francoska firma s proizvodnjo elektronskih izdelkov — torej firma, podobna naši Iskri — pred nekaj leti v naslovu svojega letnega poročila o poslovanju. Učinke poslovanja pod takim geslom pa že neusmiljeno čuti tudi naša Iskra na zunanjem trgu.

Kaj je pravzaprav z Iskro in njenim izvoznim programom? Takšno vprašanje je narekovalo nekaj najnovejših podrobnejših analiz. Tu bomo povzeli le nekatere najpomembnejše ugotovitve teh analiz, kakor jih je predstavil na ZT konferenci Miloš Kobe, pomočnik predsednika KPO SOZD Iskra. Iskra deluje na programsko izredno dinamičnem področju. Zato mora svoj proizvodni in posebej izvozni program obnavljati kolikor le je mogoče hitro. Vsi vemo, da je Iskra že po tradiciji posebej aktivna prav na področju razvojne in raziskovalne dejavnosti. Toda, vse je še premalo, da bi njen program ne zaostajal za podobnimi podjetji v svetu.

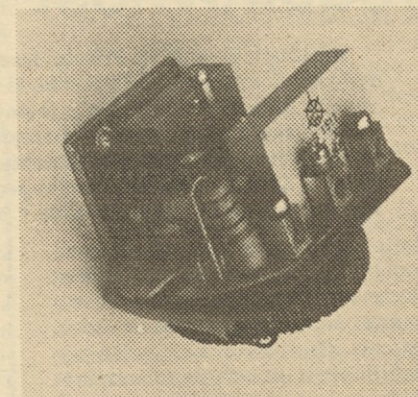
Analize kažejo, da je kar 80 odstotkov vrst izvoznih izdelkov Iskre v proizvodnji že več kot pet let. To močno bremeni Iskrine napore za izvoz, saj je znano, da takomenovane »velike« posle omogočajo izdelki, ki so na tržišču novost, da pa »starejši« asortiman omogoča le razdrobljeno izvažanje, torej razmeroma manjša naročila, četudi so lahko le-ta številna. Tako naprimer le pet skupin najnovejšega izvoznega programa prinese Iskri kar 98 odstotkov vrednosti njenega izvoza, ostalih 95 odstotkov asortimana, ki je starejšega datuma pa le skupaj 60 odstotkov vsega Iskrinega izvoza (podatki so za leto 1981).

Iskrina proizvodnja je bila lani stara nekje okrog 7 in pol let in je zaostajala — po splošnih ocenah — za zahodnoevropskimi konkurenčnimi proizvodnjami za približno 2 do 3 let; proizvodnja Siemens, s katerim se še najbolj moremo primerjati, je bila leta 1979 stara v povprečju okrog 6 let. Iskrini izdelki se glede tehnološke starosti razvrščajo v štiri skupine in sicer: v prvo, najmlajšo sodijo elektrooptične naprave, telefonske centrale 300 R, novi telefonski aparati in terminali, krmilni sistemi za obdelovalne stroje, hibridna vezja, nekateri elektronski instrumenti, ipd. V drugo, že nekoliko starejšo, skupino spadajo nekateri

Senzorski svetlobni regulatorji iz Kostanjevice

Ob vse večjem varčevanju z elektriko je svetlobni regulator še kako aktualen. Prav zato so v Industrijski elektroniki v Kostanjevici razvili in izdelali posebno senzorsko stikalo z regulacijo. Za izdelek je veliko zanimanje. Doslej so prodali vse kar so izdelali sproti.

Kaj je pravzaprav svetlobni regulator? To je v bistvu električno stikalo, s katerim uravnavamo jakost svetlobe. Doslej smo poznali klasične regulatorje svetlobe z gumbi, s katerimi smo luč prižgali in z vrtenjem tega gumba naravnali zaželeno jakost in seveda porabo elektrike.

Notranjost senzorskega regulatorja.

Novi senzorski regulator svetlobe pa vse to opravi ravno tako, da se le dotaknemo ploščice. Tudi zgolj z daljšim dotikom senzorske ploščice vžgemo in ugasnemo luč ter reguliramo jakost svetlobe ob tem pa seveda tudi porabo elektrike.

Poleg tega je senzorsko stikalo, oz. regulator svetlobe tudi zelo lično oblikovan in je na steni tudi dekorativen in ne le praktičen. Vgraditi ga je mogoče povsod, kjer je zdaj navadno klasično

števcu, TV sprejemniki, nove sesalne enote, kompresorski motorji, veliki zaganjalniki, polipropilenski kondenzatorji, profesionalna elektronska ročna orodja, itd. Tretjo skupino tvorijo javne centrale Metaconta, večji del števcu, del feritov, polprevodnikov, kondenzatorjev, usmernikov, motorjev itd.

V četrto, najstarejšo skupino pa spadajo ogljenoplastični upori, ploščati releji, klasični keramični kondenzatorji, nealkalne širokopotrošne baterije, TV stabilizatorji, PR releji, variaki, žični upori in potenciometri, vžigalne tuljave, vezalni snopi, nekateri kontaktorji, itd.

Tudi struktura izvoznega asortimana glede na kompleksnost, oz. sofisticiranost, ki pomeni stopnjo deleža zgrajenega znanja (software) v izdelkih, kaže nasplošno nezadovoljivo sliko. Obstoječe stanje popravljata po tem kriteriju le dve skupini in sicer elektrooptične naprave in javne telefonske centrale. Analize torej kažejo, da je problem našega izvoznega asortimana predvsem v njegovi zastarelosti in ne toliko v njegovi tehnološki zahtevnosti.

Naši vodilni strokovnjaki sodijo, da je tehnološka struktura izvoza v veliki meri neustrezna in zastarela in da je vzrok temu prepočasna modernizacija Iskrinih proizvodov. Znano je naprimer, da podobne industrije v svetu v 5 letih obnove po 50 odstotkov svoje proizvodnje.

Višja tehnološka kompleksnost izvoza Iskre še ni zajela širše fronte izdelkov. Iskra se še ni uspela pomembneje izvozno uveljaviti na področjih kot so zasebna telefonija, radiorelejne naprave, krmilni in avtomatizacijski sistemi, računalništvo, avtoelektronika, procesorsko krmiljeni izdelki široke

TOZD INDUSTRIJSKA ELEKTRONIKA V KOSTANJEVICI

Razvojniki ne počivajo

»Dela v razvoju je vedno dovolj. Izpopolniti je treba obstoječi program pa v proizvodnjo uvesti čimveč domačih surovin in polizdelkov. Poleg tega pa smujemo nove programe in razvijamo aplikacije obstoječega«, so nam povedali v kostanjeviški Iskri.

Pravkar se intenzivno ukvarjajo z razvojem elektronske bliskavke. Razvijajo bliskavke večjih moči. Uporabljali jih bodo v letalstvu in na ladjah. Bli-

skavke že izdelujejo, toda le manjših moči za čestno signalizacijo in ostali promet, zlasti za vozila.

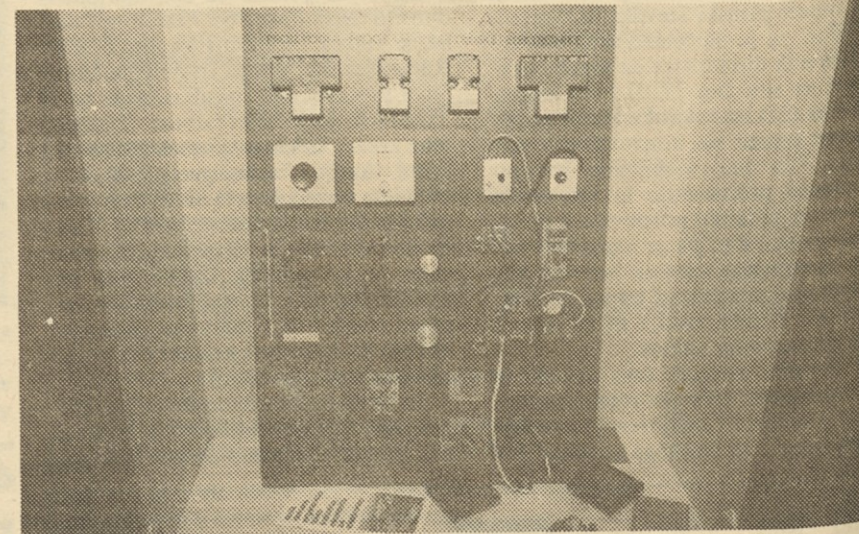
Bolj tehnološko pa se ukvarjajo z mehanizacijo, oz. avtomatizacijo proizvodnje žičnih uporov. Rad bi pripravili tehnično opremo tudi za proizvodnjo novih tipov. Po žičnem uporu je vse težje uvoziti. Uporabljajo ga v najzahtevnejši elektroniki in tudi v izdelkih široke porabe. Tako ga vgrajujejo v televizorje in ostalo elektroniko.

Tudi regulacijsko elektroniko izpopolnjujejo. Kot smo pred časom pisali so razvili zanimiv senzorski regulator svetlobe. Zgolj z dotikom tega »stikala« moč svetlobe in seveda poraba elektrike pade, ali pa se poveča, pač po želji porabnika. Po uspešni poskusni seriji je že stekla redna proizvodnja. Tudi ta proizvod je na trgu iskan, zlasti ob vse večjem varčevanju z elektriko.

Uvajanje senzorskega regulatorja svetlobe v proizvodnjo je bila zelo zahtevna. Zlasti orodja so komplicirana in treba je bilo pritegniti celo vrsto kooperantov, da so zahtevno tehnologijo realizirali.

Do konca leta ocenjujejo, da bodo polnoasedeni ne le v razvoju ampak tudi v proizvodnji. Trg pa hvaležno sprejema njihov program tako, da mirno računajo tudi z dobrimi poslovnimi rezultati. Industrijska elektronika namreč dobiva vse večji pomen, zlasti ob večjem zanimanju za podsklope in sklope domače izdelave. Kupci želijo vse več in zahtevnejših izdelkov, tako s področja regulacije, kot tudi ostale industrijske elektronike.

Mara Ovsenik

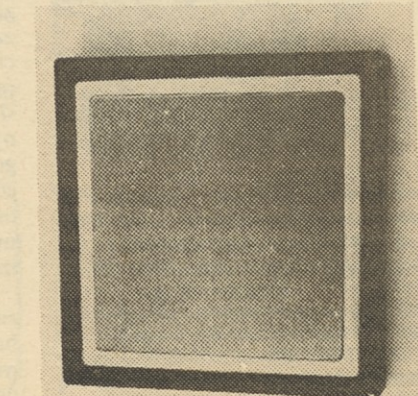

Del programa kostanjeviške Iskre.

stikalo in ga lahko vgradimo brez dodatnega razkopavanja.

Senzorski regulator svetlobe ima poleg regulacijske funkcije tudi nekaj prednosti pred mehanskim, ki smo ga upravljali z gumbom. Ker nima gibljivih delov, je mnogo bolj zanesljiv, možnost okvar je minimalna in ima zato tudi daljšo življenjsko dobo.

KF

Senzorski regulator svetlobe.

KF

Petindvajset let elektronske proizvodnje v Horjulu

V Horjulu, prijetni, dobrih 15 km oddaljeni vasi iz Ljubljane je čutili Iskrin utrip že 25 let. To je lep jubilej, na katerega so vaščani zelo ponosni, saj je razvoj celotnega okoliša tesno povezan z rastjo Iskrine tovarne. V njej so Horjulkani s prizadevnim delom in v nekaterih letih tudi z dokajšnjim odrekanjem vseh zaposlenih, postopno osvajali vse širši in zahtevnejši program. Omenimo naj, da so ob zahtevnih napravah za radijske zveze, temeljne organizacije RZ, začeli lani proizvajati v TOZD TEI mikroračunalnike DARTA 80 za vgradnjo v svojo aparaturo SPEKOL 21 ter s tem, vsaj za nekaj časa, postali tudi največji proizvajalec mikroračunalnikov v Jugoslaviji. To slednje, pa je tudi lep dokaz kako so Horjulkani na tekočem z osvajanjem sodobne tehnologije.

z zgodovine tovarne

Konec leta 1949 je v Institutu za elektrozeve (IEV), poznejši industriji za elektrozeve v Ljubljani nastal laboratorij za merilne instrumente. Njegove računske naloge so zajemale izdelavo različnih specialnih instrumentov, tako za potrebe same Industrije za elektrozeve, kakor tudi za potrebe drugih.

V tistem obdobju namreč domačih izdelkov s področja elektronike še ni bilo, prav tako pa je bil praktično skoraj nemogoč nakup v inozemstvu. Skupina mladih strokovnjakov se je lotila razvoja prepotrebnih aparatov, pri tem pa je morala sama opravljati tudi vsa potrebna mehanska, montažna in električna dela, vse seveda v majhnih serijah in z zelo skromnimi izkušnjami. Kljub temu sodijo v to obdobje nekatere aparature, ki so tedaj pomenile sodne temelje za poznejšo serijsko proizvodnjo.

To je bilo zahtevno, pionirsko delo, ki je zaradi neomajne volje in ustvarjalne vneme teh mladih strokovnjakov privedlo do več kot pričakovane rezultate. Ti so pripomogli, da se je laboratorij kar hitro širil, dobil dodatne prostore, prešel od kleparske in mehanične delavnice ter montažo aparatov. Potrebe po merilnih instrumentih so nenehno rasle, tudi laboratorij se je razvijal, vendar na prvotni lokaciji na Linhartovi cesti v Ljubljani ni imel več možnosti za nadaljnjo rast.

Ko se je pokazala možnost pridobiti nov prostorski objekt v Horjulu (objekt je bil prvotno grajen za namene pletilske industrije) — sicer še nedodelan — so se delavci laboratorija odločili, da se preselijo v Horjul. Potrebno je sicer bilo ta objekt še dokončati, vendar se je na tan način nudila možnost nadaljnjega širjenja dejavnosti laboratorija in organiziranja resnične industrijske proizvodnje. Potrebne delovne sile je bilo v okolici za novo proizvodnjo dovolj.

V začetku leta 1957 je torej začel v Horjulu poslovati nov obrat Industrija za elektrozeve (IEV), ki je dobil ime ELEKTRONIKA. Njegova naloga je bila proizvajati dotlej razvite aparature in elemente, potrebne na področju radiotehnike, medicinske elektronike, nuklearne tehnike in industrijske elektronike. Ob koncu prvega leta delovanja je bilo v obratu zaposlenih 30 delavcev v razvoju in 84 v proizvodnji, izdelali pa so izdelkov v vrednosti 128 milijonov dinarjev in sicer:

175 elektronskih merilnih aparatov
138 regulacijskih transformatorjev
100 laboratorijskih potenciometrov
1.200 preklopnikov
10.000 žičnih uporov in še nekaterih drugih izdelkov.

Najtežja naloga obrata v Horjulu je bila v začetku vzgoja, oz. usposabljanje novih sodelavcev iz Horjula in okolice. V ta namen je bil ustanovljen strokovni tečaj, ki je bil namenjen usposabljanju novih sodelavcev. Najbolj zahtevno je bilo za take vrste dela treba najprej temeljito usposobiti, saj niso imeli prav nobene industrijske tradicije. Pri razvijanju obrata in pozneje samostojne tovarne danes predstavlja močno industrijsko silo in jamstvo za nepretrgano rast in razvoj.

Zaradi nagle rasti obsega proizvodnje so delovni prostori, v začetku precej majhni, postali pretesni. Potrebna se je bila za rešitev tega problema konstrukcija obrata. Ta je stekla v letu 1960, ko se je razvojni oddelek iz Horjula odselil nazaj v Ljubljano. V letu 1961 je prišlo do združitve Iskre Kranj, Industrije za elektrozeve. Tovarne elektronskih aparatov in Telekomunikacij v Združeno Iskro in ob tej priložnosti je iz dotedanjega obrata IEV nastala samostojna tovarna z nazivom: Tovarna elektronskih instrumentov.

V naslednjih letih se je tovarna burno razvijala naprej, preživela pa je težko obdobje med leti 1965 do 1968, ko se je

TOZD Elektronski instrumenti

Ta temeljna organizacija sicer ni povsem vezana na osnovni program DO Elektrozeve (t.j. telekomunikacije—prenos), vendar je vključena v DO zaradi zgodovinsko-geografskih razlogov. Zato tudi morajo usklajevati svojo programsko usmeritev predvsem z DO Kibernetika, s katero imajo veliko skupnega in s katero bodo v bodoče morali še bolj sodelovati.

Proizvodni program njihove temeljne organizacije obsega:

- splošne merilne instrumente,
- analize laboratorijske merilne instrumente,
- regulacijske transformatorje,
- avtoelektrične merilne instrumente,
- žične elemente.

Ob tem je najpomembnejše, da so po težkih letih od 1976—1979, ko so se otepali z dokajšnjimi izgubami, uspeli premostiti težave in s posodobljenim programom začeli uspešno uresničevati svoje poslovne piane.

Omembe vredno je še posebej povečanje fizičnega obsega proizvodnje in sicer: leta 1980 za 20 % glede na leto poprej, leta 1981 za 30 % in prvo polletje 1982 za 20 % glede na enako obdobje lanskega leta.

Prav to pa je še z nekaj ugodnimi spremembami doprineslo k prav tako ugodnem povečevanju dohodka in prihodka ter s tem k uspešnemu poslovanju.

TOZD Radijske zveze

SedANJI proizvodni program obsega proizvodnjo za namenskega kupca, ki se navezuje na sistem radijskih zvez na določena področja in določene dejavnosti. To so naprave, ki omogočajo hitro vzpostavitev komunikacij in to predvsem tam, kjer morajo nadomestiti telefonske zveze, ali pa posebej vzpostaviti radijske zveze.

Lahko se pohvalijo, da so te njihove naprave sodobne in visoke kvalitete ter, da je večina od njih dokončana razvojno v zadnjih 2 letih. Posebej je ob tem še pomembno omeniti večletno poslovno-tehnično sodelovanje s firmo IRET, ki je v zadnjih 2 letih preraslo v izredno koristno koopeacijsko sodelovanje na osnovi sklenjenih dolgoročnih pogodb.

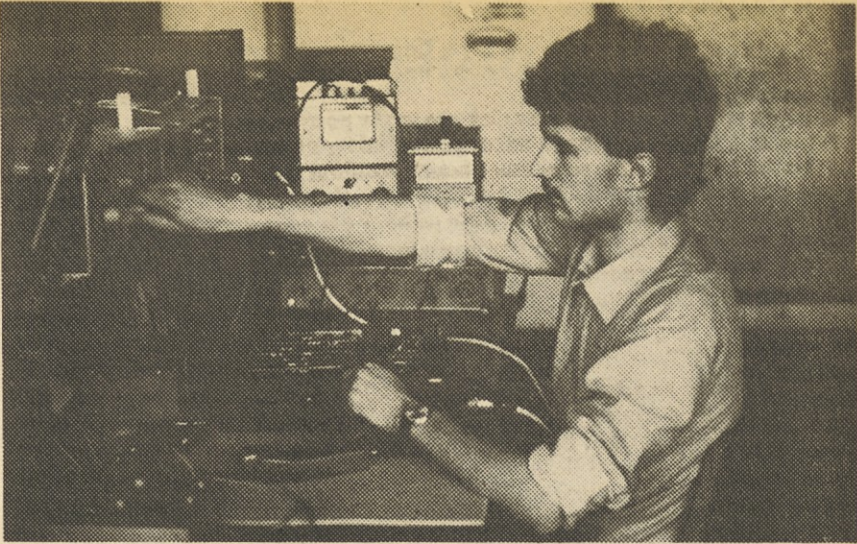
Razveseljivo je tudi, da so v zadnjih dveh letih močno povečali izvoz na konvertibilno področje tako, da že v celoti pokrivajo svoje devizne potrebe za uvoz repromateriala.

TOZD Proizvodnja mehanskih delov

Od vseh Iskrinih delavcev na horjulski lokaciji je tretjina iz proizvodnje mehanskih delov. Ta temeljna organizacija je programsko usklajena s potrebami finalistov, pri čemer zapolnjujejo svoje proste zmogljivosti z zunanjimi naročili. Za te svoje naloge so dobro usposobljeni, čeprav tudi velja, da bi jih morali investicijsko močno okrepiti. Dolga leta so bila vlaganja v nove stroje premajhna in tako so prišli v položaj, ko je nujna posodobitev proizvodne opreme.

Novi investicijski program DO predvideva vlaganja tudi v te namene, vendar pa bo potrebno v bodoče najti še več sredstev, saj bi glede na kadrovske zaledje in prostorske možnosti, lahko znatno povečali zmogljivosti, ki jih je vedno premalo.

B.Č.

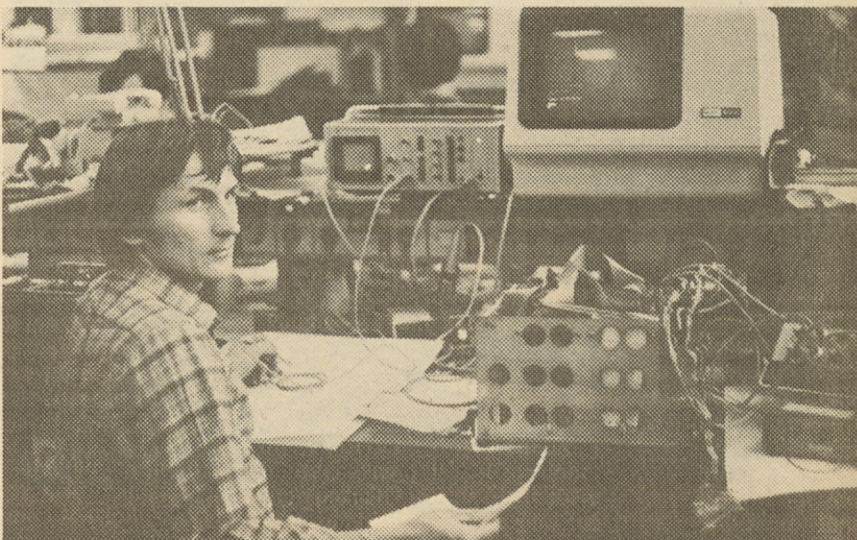
Franc Mrzlikar ob usmerjanju sprejemno oddajne postaje.

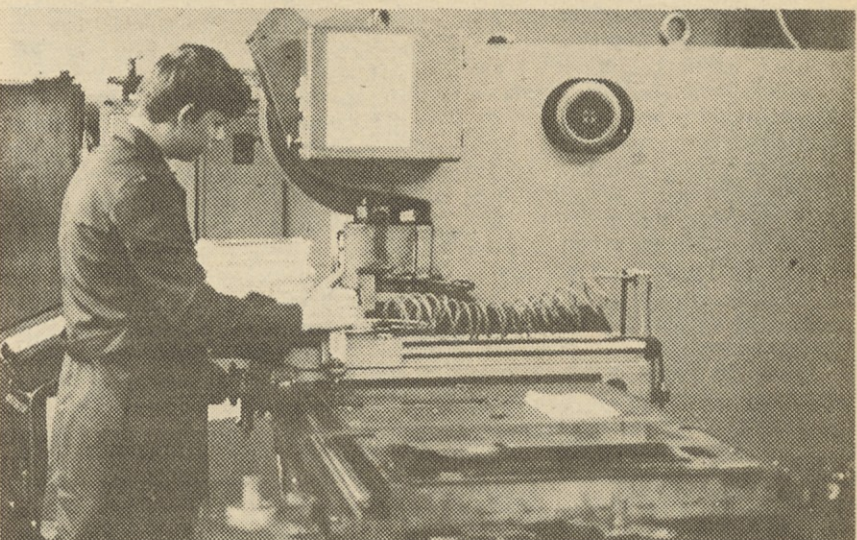
Boštjan Sivka, Branko Gartelj in Bogdan Seliger — inženirji v TOZD TSS.

Boris Lukanc v končni kontroli radijskih naprav.

Ing. Vinko Sever na svojem delovnem mestu.

Janko Setnikar ob sodobnem kleparskem stroju v TOZD PMD.

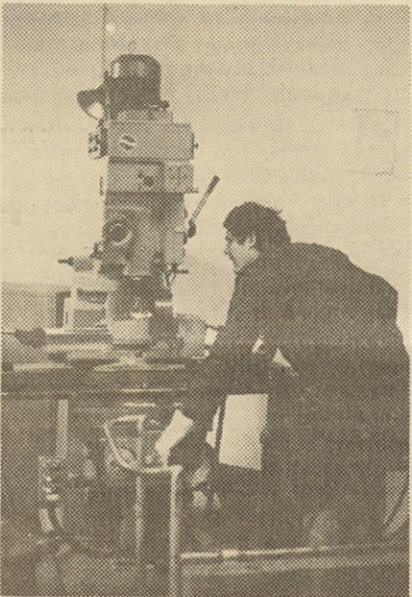
V pokoj sta odšli dve naši marljivi sodelavki. Iz montaže v TOZD TTS je po 19 letih dela v Iskri odšla v pokoj Marija Fister in nam ob tej priložnosti povedala, da se je ob svojih sodelavcih dobro počutila ter, da se bo vedno razveselila vsakega ponovnega srečanja z njimi. Enako je dejala tudi Ivanka Gorišek, ki je delala v Iskri kar 27 let. Omenila je še, da so bili tudi težki časi za njen kolektiv, vendar so jih uspešno prebrodili in zato upa, da bodo njeni dosedanja sodelavci prav tako uspešno odpravili sedanje težave, v katere je zabredla njihova temeljna organizacija ter da se bo njihovih uspehov potem tudi ona veselila.

znašla v hudih težavah. Tem sta predvsem botrovala prehod iz ekstenzivnega na intenzivno gospodarjenje in zastoj v plasmanu nekaterih izdelkov zaradi omejitve potrošnje, ki jih je prinesla gospodarska reforma.

Najtežje je bilo v letih 1967—1968, ko je bila uvedena v tovarni začasna uprava, katere naloga je bila, najti izhod iz nastalega položaja. Njena prizadevanja so bila uspešna in stanje se je znova izboljšalo, potrebni pa so bili posegi predvsem v proizvodnji program, ki ga je bilo treba bolj prilagoditi tržnim potrebam. Tovarna se je začela tudi obračati na tuja tržišča in dolgoletna prizadevanja so končno obrodila sadove.

Decembra 1973 se je tovarna organizirala kot enotna delovna organizacija, konec leta 1974 pa se je ob reorganizaciji ZP Iskre priključila Elektromehaniki Kranj kot TOZD. Potem je poslovala tako do leta 1979, ko je postala sestavni del nove DO Elektrozeve.

Radovan Vrabl

TOZD PMD: Franc Leskovec dela na rezkalnem stroju.

TOZD TEI: Marija Oblak pri navijanju variakov.

Povečana proizvodnja PTI aparatov za izvoz

Delavci TOZD Telefonski elementi in aparati so v mesecu oktobru izdelali 3000 PTI aparatov, kar pomeni kar dvakratno povečanje te proizvodnje, ki je v veliki meri namenjena izvozu na konvertibilni trg. Ob tem pomembnem delovnem uspehu je bila pred nedavnim v tej TOZD pripravljena manjša slavnost, na kateri sta delavcem čestitala direktor DO Iskra Telematika Bojan Klemencič in individualni poslovodni organ TOZD Peter Šifrer.

Proizvodnja poljskih telefonskih in- duktorskih aparatov (PTI) in poljskih telefonskih central (PTC) je zlasti v no- vejšem obdobju, ko si prizadevajo za povečanje izvoza na konvertibilni trg, postala zelo pomembna. V teh izdelkih je namreč vloženega zelo veliko last- nega znanja in domačega dela. Iz tega razloga je odvisnost od uvoza toliko manjša, devizni učinek pri prodaji na tuji trg pa primerno večji.

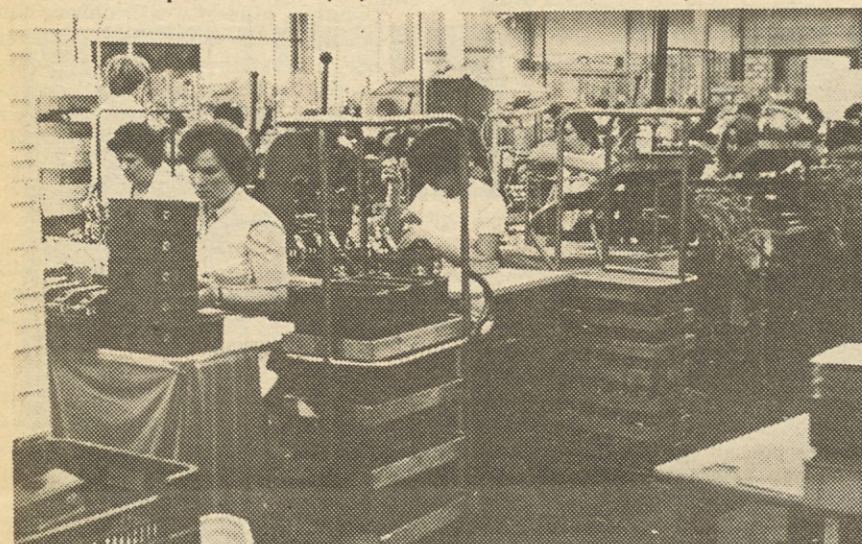
sposoben za normalno delovanje v mrazu in tropski klimi.

Za delo v montaži PTI aparata s pod- sestavnimi deli, kot so slušalka, enotu- ljavni zvonec, adapter, generator in ka- seta dvojčka, skrbijo Slavko Urbanc, Emil Jeraj, Vinko Hočevar in Franc Ovniček, vodi pa jih Angel Vidic, ki nam je povedal naslednje:

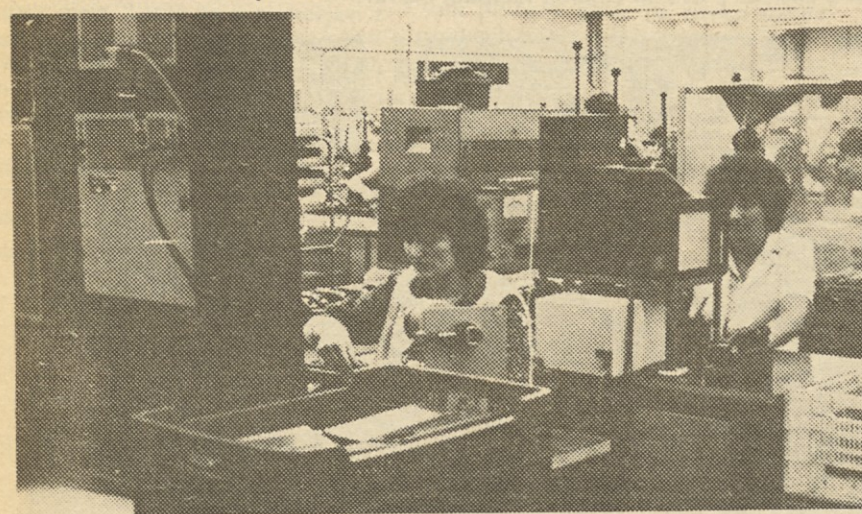
»Zlasti izdelke, kot so PTI aparati, PTC centrale in deli s tem v zvezi, ki na-

Montaža PTI aparatov: sestavljanje kasete dvojčkov in generatorja 63—2.

Končna montaža PTI aparata.

Nada Gubanec in Anica Zevnik kontrolirata kvaliteto PTI aparatov.

Artikli z opisano prednostjo so še po- sebej za program TOZD Telefonski elementi in aparati življenjskega po- mena, saj je že dalj časa znano, da se prav ta tozd srečuje z velikimi težavami pri zagotavljanju repromateriala iz uvoza, ker ji pač primanjkuje deviznih sredstev. Delavci na različne načine iš- čejo poti iz zagatnega položaja in nekaj so jih že uspešno našli. Odločili so se za zoženje širokega proizvodnega pro- grama in svoje sile naravnali na izde- lavo najbolj akumulativnih izdelkov — tistih izdelkov, ki prinašajo največ no- voustvarjene vrednosti, zlasti v smislu deviznega priliva. Taki posegi so zahte- vali in še zahtevajo določeno pres- trukturiranje proizvodnje. Tako je prišlo tudi do povečanja zmogljivosti v proizvodnji PTI aparatov, PTC central in nekaterih s tem povezanih elemen- tov, ki lahko na trgu odigrajo tudi vlogo samostojnih izdelkov. Rezultati pove- čanega truda se že kažejo v boljšem po- slovanju tozd.

Prenosni inдукtorski telefonski apar- at je vsestransko uporaben in prime- ren predvsem za vzpostavljane hitrih zvez na terenu, tudi v najbolj zahtevnih vremenskih pogojih. Aparat se odli- kuje po svoji odpornosti proti mehan- skim in akustičnim udarcem, proti mor- ski vodi, hitrim temperaturnim spre- membam. Je ustrezne oblike, lahek in

stopajo tudi kot samostojni prodajni artikli, trenutno izdelujemo v pospeše- nem tempu«, je povedal Angel Vidic. »Kažejo se nam velike možnosti za izvoz, zlasti v Irak. Treba je trdo dela- ti, da zadostimo potrebam in načrtova- nim količinam. Pri tem pa se srečujemo s težavami v zvezi s dobavo materiala. V montaži bi lahko naredili dosti več, če bi ne bilo tovrstnih motenj. Lahko rečem, da skupino, ki jo vodim, sestavljajo zelo pridni in poštrevolni delavci. Vsi sku- paj se zavedamo, kaj so naše naloge in in koliko bi morali narediti. Toda zaradi različnih objektivnih, pa tudi subjek- tivnih problemov, ki nastopajo pri do- bavah materiala, nam ni dana možnost, da bi lahko sproti uresničevali vse za- stavljene cilje. V montažo pogosto do- bivamo sestavne dele, ki niso kvalitetni. Prav vsi bi se morali zavedati, da je fak- tor kvalitete tisti dejavnik, ki lahko pomembno vpliva na plasiranje in pro- dajo naših izdelkov, zlasti na tuje tržiš- če.«

IPO SOZD TEA Peter Šifrer nam je o stanju v proizvodnji PTI aparatov povedal naslednje: »Ob pohvali za lep delovni rezultat so naši delavci dobili tudi informacijo, da mora biti 3000 iz- delanih PTI aparatov odslej naša redna mesečna količina. Letošnji plan na tem področju bomo vsekakor bistveno pre- segli, saj se nameravamo držati pove-

Montažo PTI aparatov vodi Angel Vidic, ki sodi med najstarejše in najzvestejše člane kolektiva kranjske Iskre.

čanega tempa proizvodnje. Vendar pa s tem ne bomo mogli pokriti tudi vseh obstoječih potreb po teh izdelkih. Še večjega obsega proizvodnje ne moremo doseči, ker ne moremo povečati zmog- ljivosti dobav kooperantov.«

Kazimir Mohar

DO INVEST SERVIS

Tiskarna za Iskrine potrebe

Sodobno poslovanje zahteva mnogo pismenega gradiva. To je poslovna dokumentacija, prospekti in informacijski materiali. Seveda je tega mnogo tudi v Iskri. In ker rabimo mnogo čisto svojih tiskov, nam je seveda potrebna lastna tiskarna, ki je vsak trenutek na razpolago prav za Iskrine potrebe.

Začetki organizirane »tiskarske« de- javnosti segajo v začetek delovanja naše poslovne hiše PPC na Trgu revolucije. V začetku je bilo to zgolj razmnoževan- je in fotokopiranje, torej ne tisk v praviem pomenu.

Pozneje pa je Invest servis začel s so- razmerno skromno dejavnostjo ofset tiska. Tisk je bil namenjen seveda po- trebam Iskre, vendar je bila dejavnost v glavnem namenjena naročnikom, ki so prišli z naročili.

Letos so sodelavci Invest servisa sto- pili v tesnejše sodelovanje z Marketin- gom v Iskri Commerce in se dogovorili za povezano delo, ki ga je dotlej Mar- keting v glavnem naročal pri zunanjih tiskarnah. Marketing pa ima skrb iz- daje različnih publikacij v Iskri, propa- gandni material in občasne prilož- nostne tiske. Ugotovili so, da bi bila In- vestova tiskarna kos več kot polovici Marketingovih naročil. Tako so uspešno povezali marketinško dejav- nost, službo oblikovanja in tiskarno. To pa pomeni velik napredek. Oblikovalci in aranžerji pripravijo že osnutke in predloge, skladno z možnostmi tiskarne in lahko spremljajo tisk in tehnično izvedbo vse do končanega dela.

V tiskarni pa seveda v polni meri lahko upoštevajo potrebe in želje obli- kovalcev, kar je v tuji tiskarni mnogo težje, ali pa sploh nemogoče. Ne tiskajo pa zgolj barvnih prospektov, katalogov in ostalega propagandnega gradiva. Mnogo je tudi dvobarvnega tiska za teh- nično dokumentacijo, ki jo srečujemo vsak dan, od delovnih nalogov, tehni- ške dokumentacije pa vse do navodil, ki so priloženi Iskrinim izdelkom. Dalje tiskajo še garancijske liste, različne kar- tice za kartoteke, naročilnice, dobav- nice pa vse do vizitk za naše sodelavce.

Treba pa bo vse bolj misliti na opremljanje tiskarne tudi za še zahtev- nejše tiskarske usluge in še za večje zmogljivosti. Že letošnje tesno sodelo- vanje med tiskarno in Marketingom je pokazalo, da lahko v Iskri sami kvali- tetno, v našem hišnem stilu in v spre- jemljivih rokih opravimo vrsto zahtev- nih tiskov. Tako dohodek ostaja doma v hiši in tudi čas in stil sta prilagojena potrebam Iskrinim delovnih organiza- cij, oz. TOZD.

Dodatno opremljanje tiskarne pa se- veda ni niti lahka, niti enostavna nalo- ga. Znano je, da doma tiskarskih stro-jev ne proizvajamo in so v tiskarni za nabavo nove tehnologije izključno ve- zani na uvoz. Zato bo posodabljanje in širitev trajala nekoliko dlje, kot bi želeli tiskarji.

Sodelavci v tiskarni so svojemu delu zelo predani in zagnano rešujejo svoje naloge. Letos poleti so ob selitvi knji- goveznice sami prebelili vse svoje pro- store in uredili še marsikaj, kar je treba ob taki priložnosti popraviti. Naredili so tudi bolj praktično razdelitev in na- mestitev delovnih mest, da delo teče še bolj praktično in organizirano. Tak domač obseg je gotovo vreden vse poh- vale. Tudi strokovno zasedbo med ti- skarji in priučenimi sodelavci imajo kot dobro tako, da so kos vsem, tudi najbolj zahtevnim strokovnim nalogam. KY

Podpreti Iskrine projekte

Seja področnega kolegija za organizacijo in informatiko, ki je bila 9. no- vembra v Iskrini poslovni stavbi, je imela pomembno pa tudi nelahko nalogo, uskladiti predloge projektnih nalog za plan v letu 1983. Če je bilo na se- stanku veliko razprav in tudi različnih mnenj, je bilo to nedvomno zato, ker je bila naloga zapletena, udeleženci pa so si prizadevali po najboljših močeh, da bi v razpravi prispevali svoja stališča in izkušnje.

Vsekakor so si prizadevali, da bi osnutek predloga uskladili s polno od- govornostjo, saj so se odločali, ne na- zadnje, tudi o sredstvih za te projekte, kar že v normalnih pogojih — kaj šele v zaostrenih, v kakršnih smo sedaj, — pomeni nelahko nalogo. Selekcijo pro- jektnih nalog so zato najprej poskušali narediti z anketo. Izkazalo se je, da je ta metoda le pomožna, in da zato ne more služiti pri dokončni izbiri priori- tetnih projektov. Za tak namen bi bila vsekakor boljše metoda delfi, kjer stro- kovnjaki z medsebojnim vsklajeva- njem pridejo do najboljših rešitev.

Udeleženci so soglasno poudarili, da je potrebno odgovorno obnašanje do investiranega in trošenega dela, ki more služiti predvsem združenemu delu. Pri- poročili so, da bi oblikovali boljšo poli- tiko dela in določili prioriteto pro- jektnih nalog predvsem na osnovi ugo- tovitve, zakaj se delovne organizacije odločajo za neko nalogo, katere bi bile

te naloge in kaj bi z njimi dosegli. To bi vsekakor pomenilo tudi korak nasproti uporabniku, katerega interese kot kaže, še vedno premalo upoštevamo. Podpreti pa bi bilo predvsem treba tiste projektne naloge, ki so Iskrinega zna- čaja (Iskre kot poslovnega sistema) in nadaljevanje tistih projektov, v katere je bilo vloženih že veliko sredstev in dela in od katerih bi lahko že v bližnji bodočnosti pričakovali rezultate.

Navzoči so ugotavljali še, na kakšni ravni naj bi se rezultati uporabljali, na kakšni ravni bi rešitve usklajevali in ne nazadnje o vprašanju konkretne teore- tične podlage ali zgolj aplikacije.

Vsekakor je seja področnega kole- gija za organizacijo in informatiko vzbudila vtis, da se na tem področju ve- liko dogaja; da bi se tudi veliko zgodilo, pa bo treba gotovo še več pogloblje- nega dela, prizadevanj in nenazadnje — osebne pripravljenosti.

Mak

Z ODBORA ZA KADROVSKO—SOCIALNE ZADEVE IN IZOBRA- ŽEVANJE SOZD ISKRA

Za podružbljanje kadrovske politike

Kadrovska politika v vsakem sistemu zadeva ob vsa pomembna področja poslovanja in življenja. S tem postaja pomemben segment poslovne politike. Od kadrovske politike in njene uspešnosti je odvisno, kako bomo poslovali in živeli jutri, kakšna bo naša gospodarska in socialna varnost. In čeprav je res, da kadrovske politiki v vseh naših sredinah še vedno posvečamo premalo pozornosti, so vendarle sestanki tega področja vse bogatejši, vsebina vse bližja delavcu v združenem delu. Taka je bila tudi seja odbora za kadrovske socialne zadeve in izobraževanje SOZD Iskra pretekli teden v poslovni stolpnici SOZD Iskra v Ljubljani.

Čeprav je šlo za prvo sejo tega odbo- ra, je bil dnevni red izčrpen. Po infor- maciji o nalogah in načinu dela odbora so delegati obravnavali osnutek sa- moupornega sporazuma o kadrovski politiki v SOZD Iskra. Ob tem so pou- darili, kako pomembno je delavce sez- naniti z novo nastajajočimi akti, saj bo le tako sleherni delavec samoupravni sporazum o kadrovski politiki lahko smatral kot akt, v katerem je izražena tudi njegova volja in iz katerega bodo jasne marsikateri specifičnosti in po- sledice. Tako so posebej poudarili po- dročje štipendiranja — od štipendijske politike je vsekakor odvisno, kakšne kadre bomo uspeli pridobiti v naše združeno delo — področje kadrovanja in drugo. Vsekakor je bila posebno poudarjena skrb za podružbljanje tega akta in s tem za najširši odziv na osnu- tek.

V nadaljevanju seje so delegati obravnavali poročilo o izvajanju ka- drovskega plana 1982 in plan kadrov-

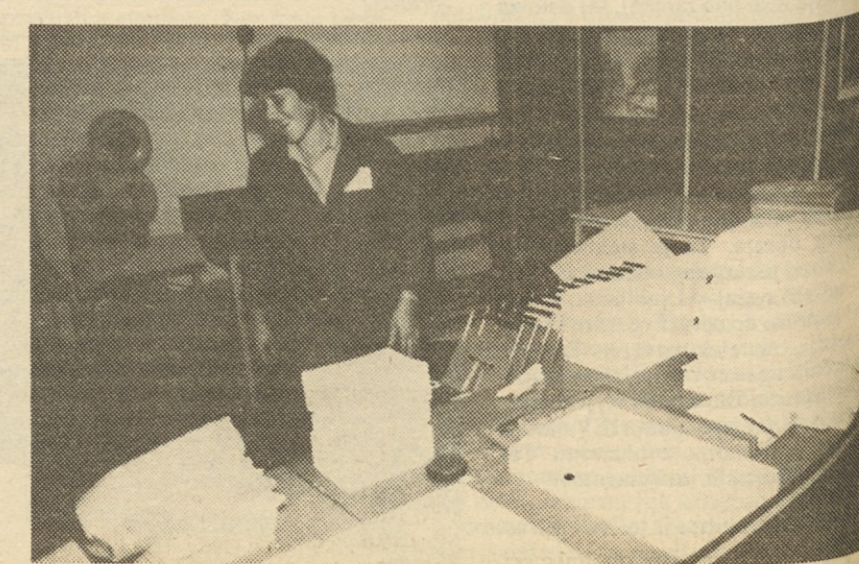
ske dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1983. Ob tem so posebno pozornost posvetili področju izobraževanja, kjer je za leto 1983 planiranih kar šest izo- braževalnih področij.

In četudi je indeksno gledano pove- čanje stroškov na tem področju v pri- hodnjem letu veliko, so delegati menili, da vsebinsko ne gre za bistvena pove- čanja, in da bi bilo temu področju v bo- doče treba posvetiti še več sredstev. Vsekakor bo program izobraževanja v naslednjem letu vodil in usklajeval strokovni kolegij za izobraževanje, ki bo skrbel tudi, da ne bi prišlo do prekri- vanj na skupnih in posameznih pro- gramih. Zato so ponovno menili, da je potrebna natančna informacija o načr- tovanih programih vsem delavcem. Vsekakor bo znanju, ki naj ga zagotovi to področje potrebno posvetiti še več pozornosti, saj je prav od znanja odvi- sen razvoj Iskre ter tudi njena uprav- ljalska zrelost.

Mak

V Iskrini tiskarni.

Imamo tudi lastno knjigoveznico.

Priznanja na »Rast YU '82«

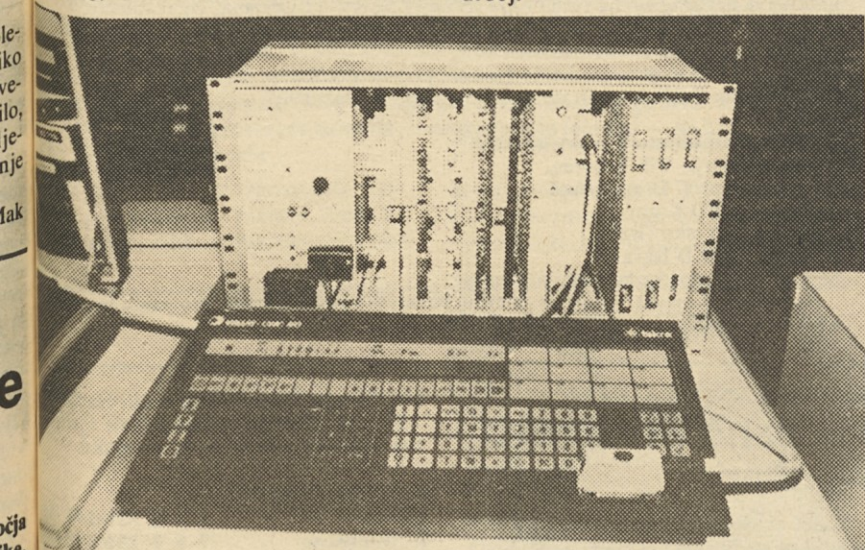
Od 21. do 29. oktobra je bila na Reki v dvorani Mladosti 10. jubilejna razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti »RAST YU '82«. Kakšen pomen ji pripisuje domače gospodarstvo dovolj nazorno povedo naslednje številke: 1973. leta je bilo na razstavnem prostoru 250 m² prisotnih 37 razstavljalcev s 258 eksponati. Na letošnji prireditvi pa je na 5000 m² 785 razstavljalcev prikazalo 2860 izumov, tehničnih izboljšav in novosti.

Osnovni namen organiziranja največje tovrstne jugoslovanske prireditve je v tem, da na enem mestu omogoči boljši pregled najnovejših proizvodnih, tehnoloških in znanstveno-raziskovalnih dosežkov in prenos tehnologije znanja ter hkrati vzpodbuja razvojno-raziskovalno delo.

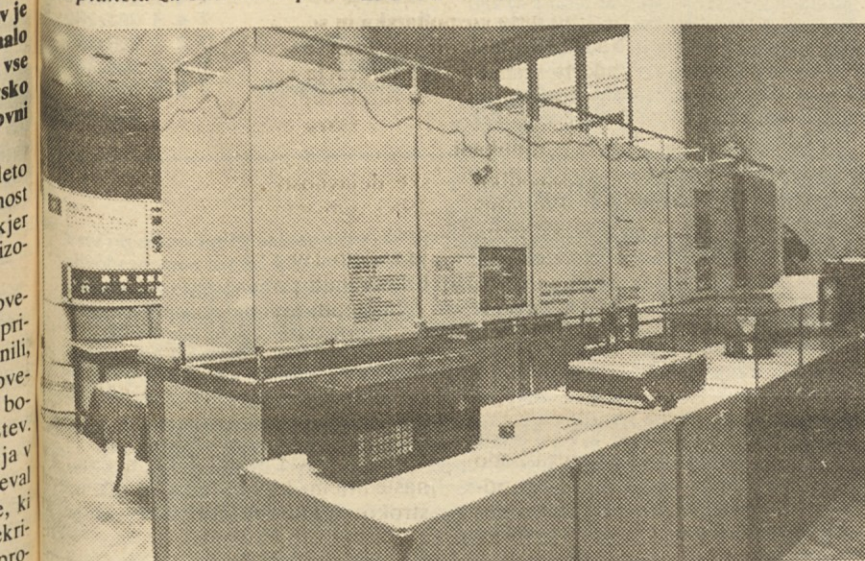
RAST YU je nastala in se razvijala hkrati z obdobjem intenzivnejšega priloga k razvoju lastne, domače tehnološke osnove. Od tega sta 1975. in 1976. leti zapisani, kot leti tehnoloških inovacij in zaštite pravic in industrijske lastnine.

MKSE—10, ki je bila razvita posebej za uporabo pri krmiljenju semaforiziranih križišč. Naprava je sposobna nadzora nad posameznimi križišči, ustrezno programirana pa lahko prevzame funkcijo nadzora nad več kontrolnimi enotami v posameznih križiščih, in s tem opravlja funkcijo manjšega centralnega računalnika.

Elektronske časovne releje familije CRT 5x, ki so namenjeni za potrebe avtomatizacije v industriji, energetiki in za potrebe programskih naprav. Odlikujejo se z številnimi časovnimi področji

Zlata plaketa za Iskrino napravo LJUMO—CNC 80

Razstave »Rast YU '82«.

Lani smo prejeli nov Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov spoznavanja, o čemer, ali bolje rečeno o rezultatu, ki jih je prinesel novi zakon, je bila organizirana vrsta predavanj in posvetovanj.

Pokrovitelj prireditve je bila, kot vsa leta do sedaj, Gospodarska zbornica Jugoslavije, organizator pa Center za tehnično stvaralaštvo iz Reke.

Kot je v dobrodošlici poudaril predsednik organizacijskega odbora Zvonko Poščić, da je letošnja razstava po svoji vsebini prispevek k povečanju produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja, saj dovolj zgovorno govori o potencialih v inventivnem delu in s tem tudi o prispevku k stabilizaciji v naši družbi. Prav zato postaja RAST YU iz leta v leto bolj zanimiva za domače in tuje strokovnjake in proizvajalce.

Po lanskoletnem premoru je bila na razstavi prisotna tudi Iskra. Iz delovne organizacije Avtomatika so razstavili:

— Mikračunalniško krmilno enoto za semaforizirano križišče —

— Za Matrični pisalnik PIS—40 s karakteristikami: 40 kolon, 102 velikih in malih YU ASC II znakov (50 znakov na sekundo).

— In numerični mikroprocesorski sistem za krmiljenje orodnih strojev LJUMO—CNC 80, ki zagotavlja izredno fleksibilnost ob možnosti optimalnega reševanja kompletnih nalog pri avtomatizaciji proizvodnih procesov.

Za razstavljene izdelke in s tem posredno za spodbujanje ustvarjalnosti, s katero se razvija sodobna domača tehnologija, povečanje produktivnosti družbenega dela, izboljšuje kakovost izdelkov, postopkov in storitev ter razširja materialna osnova združenega dela, je Iskra prejela tudi priznanja. In sicer:

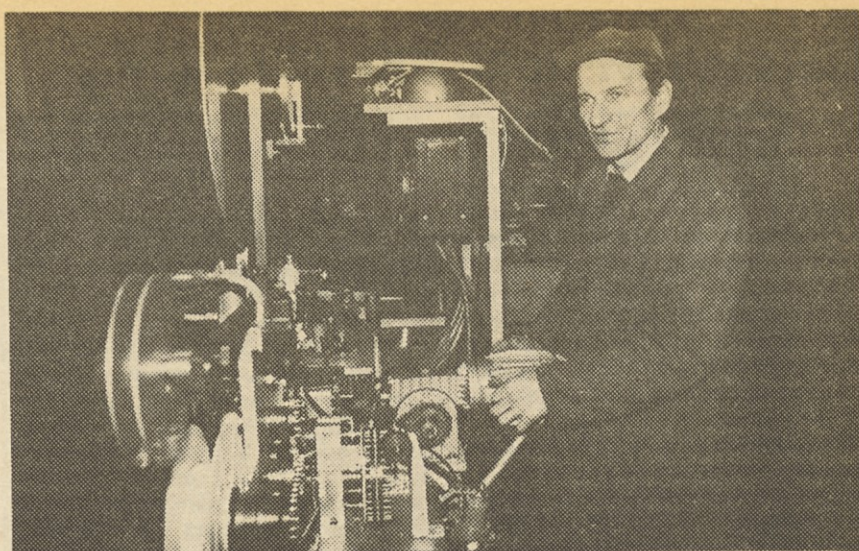
— za numerični mikroprocesorski sistem za krmiljenje orodnih strojev LJUMO—CNC 80 — zlato plaketo RAST YU '82

— za mikračunalniško krmilno enoto za semaforizirano križišče MISSE—10 pa srebrno plaketo RAST YU '82. Š.D.

Delovni jubilanti v Žužemberku

Prejšnjo soboto so v Žužemberku v Iskri — TOZD Keramični kondenzatorji proslavili delovne jubileje sodelavcev, ki so v Iskri zaposleni 10 in 20 let. Proslava je bila prisrčna, čeprav skromna, kar v tovarni. Ob čestitkah in dobrih željah predstavnikov samoupravnih organov, sindikata, mladine in poslovnih delavcev, so jubilarantom razdelili priznanja in nagrade. Nato pa so posedeli ob obujanju spominov na pionirske čase tovarne.

Emila Praznika, ki je po stažu v Iskri le dve leti mlajši od tovarne, smo vprašali, kako gleda na 20-letno delo v Iskri: »Delo v žužemberški Iskri lahko le pohvalim. Dobro se razumemo s sodelavci in tudi za delo lepo poprimemo vsi, da je veselje. Delovni pogoji so dobri, saj delamo na toplem in na suhem. Pred dvajsetimi leti sem namreč delal v Zadrugi kot strojnik. Tam je bilo delo na dežju in mrazu. Delo je bilo vse prej ko prijetno in tudi nestalno je bilo. Iskra nam je prinesla v Žužemberk gotovost in kruh. Vrsta ljudi, ki so čakali

Emil Praznik.

na delo in tistih, ki so se vozili daleč od doma, so dobili delo in kruh doma.«

Za 20 let dela v Iskri sta prejela nagrade: Zdenko Pečar in Emil Praznik.

Za 10 let dela v Iskri so bili nagrajeni: Jože Baša, Jože Ferlin, Cvetka Gričar, Lojzka Hočevar, Jelka Hrovat, Marija Hrovat, Slavka Hrovat, Milena Jerič,

Marija Klobčar, Anka Kmet, Martin Koler, Tončka Koler, Anica Kumar, Marija Murn, Cvetka Kocjančič, Anton Pečjak, Sabina Podboj, Darinka Selan, Ljuba Sinkovec, Franc Stravs, Anica Trlep, Ivanka Zaletelj in Cirila Župec.

F. Kotar

Tudi v Mokronogu so proslavili jubilate dela

Delovni jubilej... v mokronoški Iskri vsako leto proslavijo slovesno. Običajno povabijo tudi upokojene in seveda »stari« Iskraši obudijo spomine na dolga leta skupnega dela na lepe in težke ure. Letos so proslavili naslednje jubilate dela:

10 let: Drago Vitman;

20 let: Fani Fišter, Milka Kralj, Ludvika Križman, Desanka Lovše, Just Pavlič, Mari Glušič, Ani Jevšek, Silva Žnidaršič, Vera Vrhovšek, in Cvetka Dvornik;

30 let: Marjan Pivk.

Tri jubilatke smo povprašali, kako gledajo na prehojeno pot v Iskri. Kar med delom na traku so nam povedale:

Anica Jevšek: »Vse sorte sem že delala v Iskri. V začetku sem bila na traku na različnem delu, no zdaj sem pristala v kuhinji kot pomočnica. Malce me

moti, da imam deljen delavnik. Popoldne je namreč treba tudi postreči pri malici pa se vračam nazaj v tovarno. Pa 20 let človeka pripravi, da se vsemu privadi. Sicer pa imam svoje delo rada. Najbrž poznate pregovor: »Za vsako delo roke, za vsako jelo zobe!«

Silva Žnidaršič: »V 20 letih mojega dela v mokronoški Iskri smo že doživeli mnogo lepih pa tudi težkih ur. Najlepše je bilo vselej takrat, ko je bilo dela dovolj in smo občutili veliko gotovost. Tudi delovni pogoji so vse boljši. Tako je lažje narediti več, saj uporabljamo vse več strojev in naprav. Tudi standard se je dvignil, tako v tovarni, kot tudi doma. Za vse to pa gre nemajhna zaluga prav Iskri.«

Vera Vrhovšek: »Hu, kakšen kup izdelkov bi bil tu, če bi zložili na kup vse, kar sem naredila v 20 letih. Tudi pogled na izdelke bi bil zanimiv. Saj je zahtevnost in kakovost izdelkov vse večja in tudi naredimo vse več. Rada imam kolektiv in dobro se počutim v tovarni. Seveda pa je tako kot povsod: nekaj pšenice in nekaj plevela, tem povprečjem se tudi Iskra ne more izogniti. Zares pa sem vesela, da imamo kruh doma in to v dobri tovarni — v Mokronogu.«

KF

KAJ JE MOŽNO KUPITI?

Kompletni radijski sprejemnik z dvema zvočnima omaricama velja 20.100,00 din; v ceno je že vključen prometni davek, vrednost obroka pa je 3.350,00 din.

Možno pa je kupiti posebej samo radijski aparat brez zvočnih omaric. Cena: 13.594,20 dinarjev; mesečni obrok 2.265,70 dinarjev. Napredaj so tudi zvočne omarice brez sprejemnika. Te veljajo 6.505,80 dinarjev, mesečni obrok pa je 1.084,30 dinarjev.

Za ljubitelje kvalitetne glasbene reprodukcije, ki se bodo v svoji temeljni organizaciji ali skupnosti povezali in naročili zaradi bolj ekonomične dostave večje število aparatov, pa je možna tudi izjema pri prodajnih dneh, vendar se morate predhodno dogovoriti z nosilcem te prodajne akcije. Tam so na voljo tudi vse podrobnejše informacije. V tem primeru pokličite po telefonu št. 061/213-213 int. 16-92 vsak dan razen v torek ali sredo. MILE KANDUS vam bo pomagal z informacijami in pri organiziranju nakupa!

Šesti šahovski festival Iskre

Iskra Kranj bo priredila 6. šahovski festival v počastitev dneva republike, v nedeljo, 21. novembra 1982 ob 9. Festival bo v Iskri restavraciji Telekomunikacij na Laborah v Kranju. Festivala se lahko udeležijo moške ekipe v sestavi štirih šahistov in ženske v sestavi dveh šahistk. Ob nastopu mora imeti vsaka ekipa dva šahovska igralna kompleta. Pristopnina za vsako člansko ekipo je 400 — din, za žensko in mladinsko pa 250 din. Prijava ekip je še možna eno uro pred pričetkom tekmovanja.

A. Oblesček

Cenejši Hi-Fi stereo sprejemnik

Že lani so se na delavskem svetu Tovarne radijskih sprejemnikov v Sežani odločili, da za Iskraše pripravijo poseben popust in možnost obročnega odplačevanja pri nakupu stereo Hi-Fi radijskega sprejemnika SST 2030. Žal pa količine, ki so bile lani na voljo, še zdaleč niso zadostovale, da bi na mnogo ugodnejši način kupili stereo radijski sprejemnik vsi, ki so v Iskri to želeli. »Napako« pa zdaj sežanski Iskraši po svojih močeh popravljajo in ponujajo kvalitetne stereo radijske aparate pod še ugodnejšimi pogoji: z večjim popustom in možnostjo obročnega odplačevanja brez gotovinskega pologa!

Naj naprej osvežimo spomin z osnovnimi podatki o sprejemniku, ki bo za Iskraše napredaj pod zares izjemno ugodnimi pogoji (s kar 18 % popustom pri prodaji na obroke, ali celo 26,42 % popustom pri plačilu v gotovini!):

- nazivna izhodna moč 2X30W,
- glasbena izhodna moč 2X50W,
- popačenje pri nazivni izhodni moči je manjše od 0,1 % do 25W

nazivne obremenitve,

- nazivna upornost bremena 4 ohme;
- frekvenčni obseg 20 — 20.000 Hz 3 dB,
- napajalna napetost 220 V 10 %, 50 Hz.

Kako pa do tega aparata na način, ki je danes res izjemno redek? Prodajni dnevi bodo vsak TOREK in SREDO

V petek se je po 19. letih dela v Iskri v Kostanjevici upokojila Tončka Selan. Ko smo jo vprašali, kaj bo delala v pokoju, ni bila nič v zadregi za odgovor: »Polje pa v nograd in vnuki me bodo že zaposlili, da mi ne bo dolgčas.« In s kakšnimi občutki odhajate iz Iskre? Nič ni odgovorila. Oba sva umolknila in solze v njenih očeh so povedale vse. »Pogrešala bom sodelavce. Zelo rada sem imela to našo Industrijsko elektrarno v Kostanjevici. Vsem sodelavcem želim, da bi uspešno delali in, da bi se tako dobro razumeli, je še dodala.

TOZD KERAMIČNI KONDENZATORJI ŽUŽEMBERK

Na delo se vozi 200 delavcev

»Pri nas se vsak dan vozi na delo iz bližnje in daljnje okolice približno 200 delavcev, iz širih različnih smeri, iz vasi in zaselkov in pri tem marsikdo, preden pride na avtobus opravi doberšen kos poti peš. Ker delamo v dveh izmenah, včasih tudi v treh, delovnega časa ne moremo spreminjati. Sicer pa je v »čisti režiji« le 15 sodelavcev, pravi Boštjan Smerke iz Žužemberške Iskre.

Suha krajina je redkeje naseljena in zato so vasi in zaselki zelo raztreseni. Avtobusi že zgodaj zjutraj odpeljejo iz Dobrnica, Smihela, Lipja, Drašč in Dvora. Za prevoz na delo imajo pogodbo z avtobusnim podjetjem Gorjanci iz Novega mesta, ki redno opravlja prevoze z dvema avtobusoma, ki opravita 250 km poti dnevno.

Pred varčevalno akcijo z bencinom se je precej delavcev vozilo na delo z lastnimi vozili, zlasti tam, kjer je pot do avtobusne proge daljša. Tako morajo nekateri zdaj peš od doma že ob pol petih zjutraj, nato na avtobus, da so pred šesto v tovarni. Imajo delavko, ki je zaposlena v Iskri že 16 let, do avtobusa pa vsak dan opravi 6 km peš poti in v vseh

teh letih je le dvakrat zamudila na delo in to zaradi zelo visokega snega.

Ob zadnjih ukrepih z bencinom so eno od prog podaljšali in tako skrajšali pot 6 delavcem. Osmim sodelavcem iz smeri Dolenjskih toplic pa so prilagodili delovni čas tako, da delajo od 7.-13. in prihajajo ter odhajajo z dela z rednim avtobusom.

Avtobusi so seveda po znanih ukrepih precej bolj polni, vendar še vedno v mejah dovoljenega in niso pretirano nabiti. Tako še vedno ostane prostor, da prisede kaka starejša mamica ali otrok, ko je treba k zdravniku, ali po nujnih opravkih. Marsikje je Iskri na avtobusna proga edina zveza.

Občinski Svet za urbanizem je po sklepu občine Novo mesto pred kratkim v TOZD KEKO poslal vprašalnik o možnosti, da bi z delom začeli pozneje, se pravi, da bi več delali pri dnevni svetlobi. V Žužemberku so odgovorili, da imajo po načrtu strojne kapacitete preračunane tako, da morajo nujno delati v dveh izmenah in zato premiki delovnega časa niso možni. Ostali delavci, tako v vzdrževanju, tehnologiji, razvoju, nabavi, skladiščih in drugod pa so seveda tesno povezani z neposredno proizvodnjo in bi njihova odsotnost v

času proizvodnega procesa zelo motila. Čistih režijcev, delavcev v administraciji pa je komaj 15 ljudi. Pa tudi tiso vezani na delavce in delo v tovarni tako, da tudi zanje pride premik komaj v pošte. Pri tem pa je treba vedeti, da bi v primeru, ko bi »čisti režiji« začeli z delom pozneje, morali zanje posebej organizirati prevoz na delo, kar pa bi bilo seveda daleč dražje od porabljene energije, ki bi jo prihranili s premikom. KF

Na ekskurziji

Člani Kluba inovatorjev SOZD Iskra smo se dne 22.10.1982 zbrali v Ljubljani na Trgu revolucije, od koder smo se odpeljali v Iskriro tovarno Keramičnih kondenzatorjev v Žužemberku. S proizvodnim programom in problematiko tovarne nas je tu seznanil delavec tovarne, nato pa smo si ogledali še proizvodni proces. Aktualna je bila informacija, da ta organizacija izvaža 80 % celotne proizvodnje na ameriško tržišče.

Nato smo se odpeljali še v Mokronog v Tovarno elektrolitskih kondenzatorjev. V tej tovarni smo spoznali njen zgodovinski razvoj, probleme in poslovanje organizacije, zlasti pa težave, ki so nastale pri uvozu repromateriala za izdelavo elektrolitskih kondenzatorjev. Proizvodni proces je do take mere avtomatiziran, da upravlja ena delavka 4 stroje hkrati.

Izredno smo bili presenečeni nad toplim sprejemom v obeh tovarnah in se delavcem, ki so nas sprejeli in vodili ponovno zahvaljujemo za izkazano pozornost in malico.

Udeleženci ekskurzije

Postanite član Smučarske zveze

Velike ugodnosti članov:

- popust pri nakupu smučarske opreme
- popust na vseh slovenskih žičnicah
- popust v hotelih, kampih in kopalnicah
- zavarovanje
- popust na maratonih in rekreativskih tekmovanjih SZS.

Članarino lahko poravnate, ali se na novo vpišete v Iskri Invest servis, Trg revolucije 3, Ljubljana, pritličje, vsako sredo od 8. do 13. pri Viliju Tekavcu.

ZAHVALE

ob boleči izgubi
mojega dragega očeta

VILJA KRIVCA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem Iskre Avtomatike, Iskre ERO in Iskri Avtoelektrika, Nove Gorice za izraze sožalja, podarjeno cvetje ter spremstvo na njegovi zadnji poti

hčerka Majda z družino

Ob izgubi dragega brata

FRANCA GLOBOČNIKA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem Iskre DO ERO za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti

Ivan Globočnik

Ob izgubi dragega moža in očka

MILANA FLISARJA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD Telefonski elementi in aparati za izrečeno sožalje, denarno pomoč, darovano cvetje ter spremstvo na njegovi zadnji poti žena Mira in sin Damjan.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsonik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Boris Čerin (Elektrozveze), Spela Dittich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana, Tržaška c. 15, telefon: 263-825 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Seminar za organizatorje rekreacije

TRIDNEVNI DELOVNI SEMINAR ZA ORGANIZATORJE IN ANIMATORJE ŠPORTNE REKREACIJE TOZD in DO SOZD ISKRA.

Seminar bo od 17. do 19. decembra 1982 v Kranjski gori, v hotelu »PRISANK«. Obsegal bo praktični in teoretični del.

TEORETIČNI DEL:

- aerobna vadba za zdravje in dobro počutje.
- najcenejša oblika rekreacije (hoja v gore).
- rekreacija v času stabilizacije

PRAKTIČNI DEL:

- šola smučanja (teki, alpsko)
- družabne igre, organizacija družbenega programa za večje skupine, tekmovanje VSL in teki.
- druge aktivnosti (kegljanje, drsanje).

NAVODILA:

- rok za pismene prijave je 10. december 1982 na naslov: Dejavnost za šport in rekreacijo Iskra Invest Servis, Ljubljana, Trg revolucije 3, ali na tel.: 213-213, int.: 13-96 (Brezar Marjan).
- prijava mora vsebovati priimek in ime udeleženca ter točen naslov delovne organizacije.
- seminar se prične 17. decembra 1982 ob 8., zaključek 19. decembra ob 15.
- Participacija za udeleženca znaša 600 din.
- Organizacijske in ostale stroške krije organizator.
- Znesek nakazite na žiro račun Iskra INVEST SERVIS Ljubljana, Trg revolucije 3 (50101—601—17218) s pripisom za seminar. Stroške lahko poravnate v gotovini ob prihodu v hotel »PRISANK«.
- Vsi, ki imate alpsko in tekaško opremo jo prinesite s seboj.
- V primeru slabih snežnih razmer, se seminar ne prestavlja.

Odgovorni organizatorji in predavatelji:

Vodja seminarja: Vili Tekavec,

Predavatelj: prof. Drago Ulaga

Predavatelj: PD Kranj

Predavatelj: Vinko Grašič

Razgovor: SOZD Iskra

Seja komisije: predsednik Marjan Brezar

Po prejetih prijavah vas bomo pismeno obvestili o podrobnejšem programu in urniku seminarja.

ISKRA KIBERNETIKA, KRANJ

Končano prvenstvo v košarki

Konec oktobra se je končalo prvenstvo v košarki za moške med ekipami TOZD DO Iskre v Kranju.

Nastopilo je osem ekip. Vse tekme so bile v športni dvorani na Planini. Zmagala je ekipa Tovarne ATC, ki je v odločilni tekmi za prvo mesto premagala Orodjarno z rezultatom 46:44. V zmagovalni ekipi so nastopili Drago Mavrič ter Lado Gros, Oma-

hen, Seruga, Zakoič, Čehovin in Nadišar. Prve tri ekipe so prejele pokale v trajno last, četrta in peta ekipa pa priznanji.

KONČNA LESTVICA

1. ATC	7	7	0	339:191	14
2. Orodjarna	7	6	1	290:192	12
3. ERO	7	4	3	296:245	8
4. Števec	7	4	3	210:200	8
5. TEA	7	4	3	287:280	8
6. Iskra Delta	7	2	5	202:242	4
7. Stikala	7	1	6	168:244	2
8. Komerciala—K	7	0	7	142:240	0

Rajko Kožar

Časopisne novice

Minuli ponedeljek so na Brdu pri Kranju začeli tradicionalno tridnevno in po vrsti 11. konferenco mednarodnega trženja Iskre. Udeležili so se Iskrini »ambasadorji« iz 24 držav, kjer ima ta največja elektro industrijska organizacija v državi 9 predstavništev, 9 trgovinskih in 5 proizvodnih podjetij. Skupaj s predstavniki domačih tržnih in drugih Iskrinih organizacij so ocenili dosežene izvozne učinke in se pogovorili o še učinkovitejšem vključevanju Iskre v mednarodno delitev dela. Predvsem gre za čimvečjo notranjo mobilizacijo za izvoz in v zvezi s tem so se pogovarjali o novih ukrepih in zadovoljtvah. Dogovorili so se tudi o osnovah politike Iskre pri iskanju novih tržišč in pri tem menili, da bo izvozne cilje v naslednjem obdobju mogoče dosegati le z dosledno tržno usmeritvijo, ki bo v skladu s potrebami in zahtevami odjemalcev.

Iskra se uvršča med največje jugoslovanske izvoznike. Njen delež v izvozu Jugoslavije znaša 1,8 % v blagovnem izvozu Slovenije pa 9,7 %. Pri izvozu v razvite dežele bo letos uresničila 97 % načrta, pri izvozu v socialistične države 94 % in dežele v razvoju 89 %. Glas, Kranj.

Začarani krog, v katerem se vrti sežanska Iskra že nekaj let, pravzaprav pa že skoraj vse od ustanovitve, je že dolgo znan. Z zaostrenimi pogoji gospodarjenja pa so se v letošnjem prvem polletju likvidnostne težave še povečale, oskrba z domačimi in tujimi reprodukcijskimi materiali je postala tako kritična, da je proizvodnja že vse leto motena. (V prvih šestih mesecih so delali večinoma samo s polovičnimi zmogljivostmi). Fizični obseg proizvodnje se je zmanjšal za 24,3 %. Zaradi teh in drugih vzrokov (nizka akumulativnost Iskrinih proizvodov, podpovprečna produktivnost, nesorazmerna struktura zaposlenih — kar 33 % vseh delavcev je zaposlenih v režijskih službah — neracionalno večanje zalog materialov, itd.) se je sežanska Iskra znašla v tako težavnem položaju, da zdaj ni več oviran le njen nadaljnji razvoj, temveč je močno ogrožena tudi socialna varnost njenih delavcev.

Ti objektivni, pa tudi subjektivni vzroki znotraj Iskre, so pripeljali to največjo sežansko TOZD v takšen položaj, da je edini izhod ukrep družbenega varstva.

To je na seji sežanskega izvršnega sveta, ko so minuli ponedeljek obravnavali poslovanje sežanske Iskre v zadnjem pet in poletnem obdobju, poudaril njen direktor Jože Sedmak, ki je dejal, da se lahko v Iskri edino le z ukrepom družbenega varstva izognejo stečajju.

Po temeljiti obravnavi vseh vzrokov, ki so pripeljali sežansko Iskro vslepo ulico, iz katere jo lahko reši le carski rez (kar pa so v Sežani samo ugotavljali že pred pet in več leti), so člani sežanskega izvršnega sveta sklenili predlagati delegatom občinske skupščine, naj v Iskri TOZD v Sežani uvedejo naslednje ukrepe družbenega varstva: odstavijo individualni poslovodni organ, odstavijo delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter razpustijo delavski svet in njegov izvršilni organ. Nadalje naj bi tudi začasno omejili uresničevanje samoupravnih pravic delavcev glede odločanja pri sklepanju delovnih razmerij, prerazporejanju delavcev, prenehanju delovnega razmerja ter sklepanju disciplinske odgovornosti. Delegati občinske skupščine, ki bodo o tem predlogu sklepali še ta mesec, naj bi določili tudi kolegijski poslovodni organ, ki bi prevzel vse pravice in dolžnosti individualnega poslovodnega organa, delavskega sveta in njegovega izvršilnega organa — Primorske novice.

Vrednost izvoza Iskre, industrije širokopotrošniških izdelkov v Škofji Loki, je nekaj več kot 20 % prihodka te delovne organizacije. Še najbolj nazoren pa je podatek, da je vrednost izvoza na zaposlenega kar 8 tisoč dolarjev. Če k temu dodamo še »klirinski izvoz« pa se povzpne vrednost izvoza na 9 in pol tisoč dolarjev, kar uvršča kolektiv Iskre med naše najpomembnejše izvoznike.

»Nedavna devalvacija dinarja za nas ne bo brez posledic, toda kaj bistveno novega si od tega ukrepa ne obetamo,« pravi Anton Pečnikar, pomočnik glavnega direktorja za zunanjo trgovino. »Zaradi svetovne gospodarske krize, vse močnejše konkurence na vseh tržiščih in težav, ki nas pestijo doma, ne moremo povečati izvoza. Žal zunaj še vedno plačujemo davek kot vsi Jugoslovani. Vsi poznajo naše gospodarske težave, vedo koliko smo zadolženi, zato tudi pričakujejo, da izvažamo za vsako ceno, nemalokrat tudipod ceno. Značilno je, da nas tujci uvrščajo med dobavitelje, ki morajo biti, ne glede na vse ostalo, cenejši od drugih. Tudi ponudba je vse večja od povpraševanja. Zdrnilo so se celo v deželah, kjer doslej niti slutili nismo kakršnekoli konkurence. Kakor koli že: nedavna devalvacija dinarja ne bo pripomogla k večjemu izvozu naše delovne organizacije. Čeprav smo zunaj nekonkurenčni s svojimi cenami, to je predragi, z izvozom komaj pokrivamo stroške. To z drugimi besedami pomeni, da nam prodaja na tujem ne prinaša potrebne akumulacije. Razumljivo, prinaša nam devize za potreben uvoz, po drugi strani pa nas, iskreno povedano — tepe«.

Tone Mohorič, finančni direktor pa k razmišljanju Antona Pečnikarja, dodaja tole: »Inflacija je že v dokajšnji meri izničila učinke sedanje devalvacije, saj so cene mnogim preveč že iz rok. Ob tem menim, da ne moremo imeti v nedogled dvojne politike cen. Za nekatere cene imamo limite, po drugi strani pa imamo opravka z monopolnimi cenami. Prepričan sem, da to ni v redu, saj ni v skladu z našimi hotenji po hitrejšem razvoju. Sicer pa me danes, ko smo skoraj tik pred novim letom, najbolj skrbi, kako načrtovati devizno bilanco za prihodnje leto. Če bi vedeli, kaj nas čaka, s čim lahko računamo in čemu se bomo morali odreči, če bi vsaj približno vedeli, s kolikšnimi delom deviz bomo lahko razpolagali, potlej bi bilo drugače in bi se lahko lotili dela. Tako pa lahko samo uigabamo in se upravičeno hujujemo nad kratkoročnimi pravili igre, ki nam onemogočajo strateško organizacijo. Prav to pa bi še kako potrebovali!« Delavska enotnost Ljubljana s članka »Odmevi na stabilizacijske ukrepe«.

Zbral in uredil Marjan Kralj

V Žužemberku.

SMUČARSKI TEČAJI!

Iskra Invest servis, dejavnost za šport in rekreacijo obvešča delavce Iskre, da bodo tudi to zimo organizirani smučarski tečaji v Gozd Martuljku.

Novost teh tečajev je, da bo angažiranih večje število učiteljev in vaditeljev smučanja.

Termini: 1. skupina 15.1.1983 — 22.1.1982 (rezervirano za DO Avtoelektrika); 2. skupina 22.1.1983 — 29.1.1983; 3. skupina 29.1.1983 — 5.2.1983; 4. skupina 5.2.1983 — 12.2.1983;

Cena tečaja: Odrasli 4.400 din; Otroci od 7—14 let 4.200 din; Otroci do 7 let 3.850 din;

V ceno je vključeno: polni penzioni v pensionu Špik, turistična taksa, shramba smuč, prijava, zavarovanje in strokovno vodstvo tečaja.

Prijava in način plačila: prijave sprejema Iskra Invest servis, Tehnična miza K—I (Jože Pirce) Trg revolucije 3, Ljubljana, telefon: 222—163, ali H. C. 213-213, int.: 12-42.

Po predhodni prijavi je treba celotni znesek nakazati na ž.r. 50101—601—17218 Iskra Invest servis Ljubljana in navesti namen nakazila.

V primeru odpovedi mora odjavljeni pridobiti drugega tečajnika, drugače zadrži 40 % cene aranžmaja.

Iskra Invest servis

Dejavnost za šport in rekreacijo

Križanka za razvedrilo

VODORAVNO: 1. del elektromotorja, 7. maska, 13. tekmeč, nasprotnik, 16. sodelavec založbe ali časnika, ki pregleduje rokopise, 17. predstojnik samostana, 18. prvrženec anarhizma, 20. Maksim Gaspari, 21. zahodnonemški barvni televizijski sistem, 22. v Homerjevi Odiseji čarovnica na otoku Aia (iz istih črk kot kraki), 23. vulkan na Filipinih, 24. grški bog ljubezni, 26. slikarska desčica, 28. zlitina bakra in kositra, 29. kemijski znak za radij, 30. tunel, 32. matematični znak za množenje, 33. fotografija, podoba, 34. element hoje, 36. manjša utežna mera, 37. ime Levstikovega junaka Krpana, 39. Paul Heyse, 41. prostor za živino, 42. tip nekdanje srednje šole, 44. glavno mesto Gane, 46. japonski drobiž, 47. pritok Save pri Kranju, 48. pogašeni delci premoaga, 49. Čerkasov Nikolaj, 50. romanska umetnost, 53. angleški pesnik klasicist (Alexander, 1688—1744), umetnost, eksotično drevo ali žival, 56. sredstvo za omrtvičenje, narkozo, 58. francoski kabaretski ples, 59. pristanišče v Braziliji, ob Atlantiku.

NAVPIČNO: 1. soparnost, 2. klada za sekanje drv, 3. uradni spis, 4. zapovrstni črki

v abecedi, 5. Talisova oranžada, 6. zahodnoevropski veletok, 7. skupina ljudi, ki se med seboj podpira zaradi koristljubja, 8. bolj znano ime za rastlino eriko, 9. poudarek, 10. Nikola Tesla, 11. sadje, kuhano v sladki vodi, 12. zlahtni plin (znak: Ar), 13. slovensko obmorsko mesto, 14. naselje pri Kranju, 15. mesto v ZRN, ob Mozeli, rojstni kraj Karla Marxa, 19. visok, slok in hiter lovski pes, 23. arabsko rižovo žganje, 25. flos, 26. obrtnik živilske stroke, 27. mesto v Bački, ob Tisi, 28. kmetijsko orodje za rahljanje zemlje, 31. glavno mesto Italije, 32. življenjska tekočina, 33. zrnat, zmrlzel sneg, 34. otok v Jadranu, 35. češko moško ime, 36. ruski skladatelj, avtor opere »Ivan Susanin« (Mihail, 1804—1857), 37. desni pritok Sene, 38. ime filmskega igralca Delona, 39. prepisek, 40. češki pisatelj (Jaroslav, 1883—1923, »Dobri vojak Švejk«), 41. glodalec, ki v obstunih mošnjicah nosi žitna zrna v podzemne shrambe, 42. oblika literarnega dela, 43. tovarna v Bitoli, 45. grška sojenica, 47. višinska točka na zemljevidu, 50. termin, 51. kesanje, 52. starozidovski kralj, 53. števec, 55. kemijski znak za kosit, 57. Trubeckoj Nikolaj.

